

Nr 65.

Ankom till riksdagens kansli den 6 juni 1917 kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till bestämmelser angående rätt till pension för vissa å extra stat upptagna befattningshavare vid statens järnvägar, telegrafverket och statens vattenfallsverk.

I en till riksdagen den 4 april 1917 avlåten proposition, nr 222, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen *dels* medgiva, att beträffande pensionering av vissa på extra stat upptagna befattningshavare vid statens järnvägar, telegrafverket och statens vattenfallsverk Kungl. Maj:t må utfärda bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med vid protokollet fogade förslag till reglementen i sådant avseende;

dels, under förutsättning av bifall härtill, besluta,

att för bekostande av dylik pensionering må från och med år 1918 och tills vidare årligen avsättas:

av trafikmedel	800,000	kronor,
» telegrafmedel	150,000	» samt
» statens vattenfallsverks driftinkomster	50,000	» ;

att dessa belopp skola ingå till särskilda i vederbörande verks räkenskap bokförda fonder, om vilkas förvaltning Kungl. Maj:t må meddela närmare bestämmelser;

att första stycket i punkt c) av 2 § i lagen den 4 juli 1910 angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar skall erhålla följande ändrade lydelse, att träda i tillämpning med ingången av år 1918:

»c) den, som vid avgång från tjänsten uppnått här nedan för samma tjänst stadgade levnadsålder, under förutsättning tillika att tjänstinnehavaren under sammanlagt minst tio år innehåft ordinarie statstjänst eller

varit delägare i kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal ävensom att han under de fem sista åren innehaft ordinarie befattning vid statens järnvägar»; samt

att till 8 § i nyssnämnda lag skall göras följande tillägg, likaledes att träda i tillämpning med ingången av år 1918:

»Om den, som är berättigad till pension enligt denna lag, tillika är berättigad till pension på grund av inbetalning till pensionsstyrelsen jämlikt föreskrift i reglemente för kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, räknas sistnämnda pension som del av den honom enligt denna lag tillkommande pension, vilken alltså skall minskas med det pensionsbelopp, som pensionstagaren sålunda äger utbekomma från pensionsförsäkringsfonden.»

Utskottet, som fått berörda proposition till sig hänvisad, får härmed avgiva utlåtande över propositionen jämte följande i anledning av densamma inom andra kammaren väckta, till utskottet likaledes överlämnade motioner, nämligen nr 429 av herr *Bärg* i Katrineholm med instämmande av åtta andra av kammarens ledamöter samt nr 446 av herr *O. Nilsson* i Örebro jämte ytterligare två av kammarens ledamöter.

Beträffande den i propositionen förebragta utredningen tillåter sig utskottet att hänvisa till återopade statsrådsprotokollet, i den mån densamma icke i vissa delar här nedan intagits.

Till motionerna återkommer utskottet i annat sammanhang.

Utskottet.

Utskottet har till en början ansett sig böra erinra, såsom också i statsrådsprotokollet omförmäles, att Kungl. Maj:t i proposition till 1913 års riksdag framlade förslag till bestämmelser angående pensionering av viss icke ordinarie personal vid statens järnvägar. Denna proposition vann emellertid icke riksdagens godkännande. Riksdagen ansåg nämligen den då föreliggande frågan böra behandlas i samband med frågan om pensioneringen av telegrafverkets verkstadspersonal, varom förslag föreläge hos Kungl. Maj:t. Båda dessa frågor syntes för övrigt böra göras beroende av lagen om allmän pensionsförsäkring. Riksdagen uttalade samtidigt, att förslag i ämnet förutsattes komma att föreläggas 1914 års riksdag. Uppskov med ärendets avgörande vore så mycket mera tillrådligt, som riksdagen ansåge, att till förnyad prövning borde upptagas frågan om skyldighet för ifrågavarande pensionstagare att, för rätt att erhålla pension, själva bidra till pensioneringen, vilken då syntes böra utgå med de högre belopp, vartill en sådan skyldighet kunde anses föranleda.

Enligt vad som framgår av statsrådsprotokollet, har åsyftats att åstadkomma i möjligaste mån likartade bestämmelser för pensioneringen av här ifrågavarande tre verks extra personal. De ojämförligt största grupperna av denna personal utgöras av arbetare med i stort sett likartade anställnings- och avlöningsvillkor. Departementschefen framhåller också uttryckligen, att önskemålet att ernå största möjliga likformighet utgjort den ledande grundsatsen vid utarbetandet av ifrågavarande förslag. Men givetvis hade man måst tillse, att en viss överensstämmelse rådde mellan pensionsvillkoren för ordinarie och extra ordinarie personal inom samma verk, framför allt så till vida att icke den extra personalen i något viktigare hänseende erhöle gynnsammare pensionsvillkor än motsvarande ordinarie personal.

Pensioneringen omfattar enligt förslaget ungefär följande antal befattningshavare inom de tre verken, nämligen

vid statens järnvägar:

e. o. tjänstemän vid statens trafikerade järnvägar	700 personer
verkstads- och förrådsarbetare	3,500 »
tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader	200 »
	<hr/>
	tillhopa 4,400 personer

vid telegrafverket:

verkstads-, förråds- och linjearbetare	1,550 personer
--	----------------

vid vattenfallsverket:

extra tjänstemän samt arbetare med undantag av arbetare vid byggnadsavdelningen	375 personer
--	--------------

De grupper av personalen inom de tre verken, om vilka här är fråga, utgöras av personer, vilka i ungefär samma omfattning året om hava stadigvarande anställning, men av åtskilliga anledningar ansetts icke lämpligen böra ifrågakomma till erhållande av ordinarie befattning. Enligt utskottets mening tala också starka billighetsskäl för att genom ordnade pensionsförhållanden draga försorg om dessa befattningshavare, då arbetskraften tryter. Riksdagen avskog visserligen det år 1913 framlagda förslaget om pensionering av statens järnvägars extra personal, men av motiveringen synes framgå, att icke några principiella betänkligheter gjort sig gällande. Endast beträffande formen och omfattningen av den då ifrågasatta pensioneringen uttalade riksdagen sig för en lösning i annan riktning än den av Kungl. Maj:t föreslagna. Personer

med mera tillfällig anställning hava icke inbegripits i de nu föreliggande förslagen.

Vid granskning av Kungl. Maj:ts proposition har utskottet funnit sig böra i allt väsentligt godkänna de av Kungl. Maj:t föreslagna huvudgrunderna för pensioneringen. Sålunda biträder utskottet vad i propositionen föreslagits beträffande såväl pensioneringens omfattning samt frågan om avgiftsplikt och förhållandet till den allmänna folkpensioneringen som pensionsavgifternas belopp samt pensionsrättens inträde och pensionsålder.

Beträffande däremot pensionsbeloppen har utskottet kommit till en från Kungl. Maj:ts förslag i visst avseende avvikande mening. Bestämmelserna härom återfinnas i §§ 5 och 15 av förslagen.

Åberopade statsrådsprotokollet innehåller i detta avseende följande utredning.

*Pensions-
belopp.
Sakkunniga.*
a) För
extra ordinarie
tjänstemän vid
statens tra-
fikerade järn-
vägar.

»Då för den ordinarie järnvägspersonalen pensionen är bestämd till 70 % av avlöningen, finna de sakkunniga lämpligt, att samma pensionsbelopp fastställes för de extra ordinarie järnvägsmännen. Av den ordinarie personalens pension beräknas $\frac{2}{3}$ utgöra statspension och $\frac{1}{3}$ avgiftspension, och föreslå sakkunniga samma fördelning för de extra ordinarie.

Under framhållande, att enligt 1913 års proposition vissa maximipensioner finnas fastställda för olika kategorier av befattningshavare, uttala de sakkunniga, att om denna anordning skulle bibehållas, borde enligt deras förslag maximipensionerna för e. o. tjänstemän motsvara 70 % av de för närvarande enligt av järnvägsstyrelsen utfärdade allmänna bestämmelser gällande högsta slutavlöningsarna för respektive befattningar å de orter, där avlöningarna äro lägst. Emellertid hava sakkunniga kommit till den uppfattning, att ingen fördel är att vinna genom att begränsa pensionsbeloppen på sådant sätt, detta särskilt med hänsyn till sakkunnigas förslag att tjänstemännen skola genom egna i förhållande till avlöningen bestämda avgifter gälda en tredjedel av kostnaden för sin pension. Härigenom blir nämligen en följd, att om avlöningarna väsentligt höjas och avgifterna sålunda ökas, personalen kan göra gällande skäligena anspråk på att maximipensionerna höjas, enär i motsatt fall personalen icke skulle vinna en mot ökade avgifter svarande förmån. Den ifrågasatta anordningen skulle sålunda medföra, att statsmakterna, så snart avlöningarna blivit av järnvägsstyrelsen ökade för någon eller några kategorier av den extra ordinarie personalen, komme att besvärmas med framställningar om motsvarande höjning av maximi-

pensionen, vilka framställningar svårligen kunde tillbakavisas. I anledning härav hava de sakkunniga i sitt förslag till pensionsbestämmelser, i vad angår extra ordinarie personal vid statens trafikerade järnvägar, utslutit föreskrifter om maximipensioner.

I fråga om pensionsbeloppet för verkstads- och förrådsarbetare vid statens järnvägar och telegrafverket samt extra linjearbetare vid sistnämnda verk frambålla sakkunniga till en början, att då såväl enligt de för den ordinarie personalen gällande bestämmelserna som enligt de av sakkunniga nu för den extra ordinarie personalen föreslagna pensionen utgör viss procent av avlöningen, det kunde synas rimligt att till grund för pensionens beräkning lägga arbetarens hela avlöning och sålunda taga hänsyn såväl till hans efter timlönen beräknade inkomst som till den förtjänst på grund av ackordsarbete, som i stor omfattning åtnjutes av personalen vid statens järnvägars och telegrafverkets verkstäder. Såsom järnvägsstyrelsen påpekat (se sid. 9 här ovan), är emellertid inkomsten på ackordsarbete i ännu högre grad än timlönen beroende på tillfälliga omständigheter och sålunda ännu mera växlande än den senare, vilken omständighet gör det mindre lämpligt att lägga nämnda inkomst till grund för pensionens beräkning. Av denna anledning finna sakkunniga det å ena sidan riktigt, att man såsom i Kungl. Maj:ts förslag av år 1913 vid pensionens beräkning utgår från vederbörandes tim- eller dagavlöning och icke från hans inkomst på grund av ackordsarbete, men hålla sakkunniga dock å andra sidan före, att man vid val av formel för pensionens beräkning ur tim- eller daglönen bör taga viss hänsyn till oförmälda inkomst.

b) För
verkstads-,
förråds- och
linjearbetare.

I fråga om timlönens beräkning finna sakkunniga sig även böra godkänna den i Kungl. Maj:ts nyssnämnda förslag intagna regeln, att timlönen, allt efter den ort, där vederbörande är placerad, skall i förekommande fall nedsättas med ett belopp, som enligt av järnvägsstyrelsen fastställda grunder utgör skillnaden mellan minimilönen å placeringsorten, å ena, samt minimilönen å den ort, där minimilönen är lägst, å andra sidan. Några motsvarande bestämmelser beträffande olika minimilöner å olika orter finnas icke för telegrafverkets personal, beroende därpå att telegrafverket endast har en verkstad, belägen vid Nynäshamn, men anse sakkunniga sig kunna utgå därifrån, att om den ifrågasatta pensioneringen kommer till stånd enligt deras förslag, telegrafstyrelsen kommer att utfärda föreskrifter i sådan riktning, att likformighet i förevarande avseende vinnes emellan statens järnvägars och telegrafverkets personal. Beträffande de skäl, som tala för det nu omhandlade beräk-

ningssättet, hänvisa sakkunniga till järnvägsstyrelsens i den nådiga propositionen intagna yttrande härutinnan (se sid. 9 här ovan).

Vidare erinra sakkunniga, att enligt Kungl. Maj:ts förslag ålderspensionen för verkstads- och förrådsarbetare skulle utgå med belopp, som ungefär motsvarar 47 % av arbetarens årsinkomst, beräknad efter 2,900 timmars arbetstid och den honom tillkommande timlönen, reducerad i förekommande fall i enlighet med nyssnämnda grunder. Ålderspensionen skulle dock minst vara 430 kronor och högst 850 kronor för verkstads- och förrådsarbetare, som äro yrkesutbildade hantverkare, samt 650 kronor för övriga. I övrigt erinras om att, då pensionen föreslogs till 47 % av den beräknade årsinkomsten, detta motiverades därmed, att statspensionen till ordinarie tjänstemän beräknas vara $\frac{2}{3}$ av 70 % av avlöningen. Statskontoret föreslog, att ålderspensionerna skulle utan hänsyn till avlöningen bestämmas till vissa belopp för särskilda grupper av personal, varvid verkstads- och förrådsarbetare, som vore yrkesutbildade hantverkare, skulle erhålla 675 kronor, övriga 475 kronor. I telegrafstyrelsens utlåtande den 18 februari 1913 föreslås en ålderspension av 600 kronor för linje- och förrådsarbetare samt manliga verkstadsarbetare och av 400 kronor för den kvinnliga verkstadspersonalen.

Sakkunniga anföra härefter beträffande förevarande fråga följande:

»Då det onekligen skulle i hög grad förenkla den ifrågasatta pensioneringen, därest, på sätt statskontoret och telegrafstyrelsen föreslagit, statspensionen kunde fastställas till vissa belopp, som hänföra sig icke till avlöningen utan till särskilda grupper inom personalen, hava vi tagit under överbäggande olika utvägar för en lösning av pensionsfrågan i dylik riktning. Efter en ingående undersökning, som huvudsakligen avsett förhållandena vid statens järnvägars verkstäder, där en mängd olika fack äro företrädda bland personalen och sålunda avlöningarna växla i hög grad, hava vi emellertid kommit till samma uppfattning i det föreliggande spörsmålet som järnvägsstyrelsen, nämligen att en anordning av nu ifrågasatt slag skulle kunna medföra alltför stort missförhållande mellan en befattningshavares avlöning samt den pension, som enligt berörda system skulle tillkomma honom. Men icke nog härmed, utan även uppenbar orättvisa skulle kunna uppkomma till följd av en dylik anordning så till vida, att en befattningshavare med högre avlöning än en annan kunde under i övrigt lika förhållanden bliva tilldelad en lägre pension än denne senare. Anledningen härtill är den, att timlönerna även inom samma fack förete avsevärda olikheter, vilket förhållande beror på olika yrkesskicklighet. Sålunda inträffar icke sällan, att inom ett fack, vars utövare tillhör gruppen yrkesutbildade hantverkare, en

arbetare har lägre timlön än en arbetare med lika tjänstetid inom gruppen icke yrkesutbildade. Enligt statskontorets förslag skulle den förre erhålla icke oväsentligt högre pension än den senare, vilket väl förefaller föga tilltalande.

Av det föregående framgår alltså, att vi ansluta oss till den i Kungl. Maj:ts proposition uttalade grundsatsen, att statspensionen bör bestämmas av vederbörandes timlön. Likaledes finna vi det riktigt att statens kostnad för nu ifrågavarande personals pensionering blir ungefär densamma som om personalen varit ordinarie. Vid tillämpningen av dessa principer skiljer sig emellertid vårt förslag från Kungl. Maj:ts proposition.

Enligt denna proposition var statspensionen i stort sett proportionell mot timlönen. För timlöner, som äro lägre än 30 öre, voro pensionsbeloppen proportionsvis högre, beroende därpå att ett minimum av pension faststälts, nämligen 430 kronor. För de högsta timlönerna voro pensionsbeloppen proportionsvis lägre, därför att ett maximum av 850 kronor stadgats. Pensionen steg icke jämt med timlönen utan språngvis, i det en höjning av timlönen med ett öre kunde medföra en höjning av pensionen med 40 à 50 kronor. Det synes oss önskvärt, att timlönens inflytande på pensionen blir mindre. Å ena sidan bliva de mot den lägre timlönen svarande pensionerna eljest alltför små; och detta förhållande blir så mycket beklagligare, som de lägre timlönerna förekomma mest i de yngre årsklasserna, vilken omständighet medför, att genom fastställande av en pensionsskala, där pensionen är proportionell mot timlönen, särskilt sjuk- och invalidpensionerna bliva avknappade. Å andra sidan är det icke ovanligt, att arbetare inom ett visst fack erhålla en hög timlön av den anledning, att deras arbete icke är av det slag, att ackord där lämpligen kan förekomma. Den högre timlönen är i detta fall avsedd att ersätta den minskning i inkomst, vederbörande får vidkännas därigenom att han icke blir satt i tillfälle att förtjäna på ackordsarbete. I ett dylikt fall komme ju den med högre timlön avlönade arbetaren att i pensionshänseende obehörigen gynnas i förhållande till en måhända lika yrkesskicklig kamrat, som innehar lägre timlön därför att hans arbete i vidsträckt grad kan utföras på ackord. Även eljest förekomma nog ej sällan ojämnheter i timlönen, vilka ej äro betingade av högre yrkesskicklighet och därför ej borde hava inflytande på statspensionen.

Av dessa skäl hava vi föreslagit en sådan utjämning av statspensionens belopp för olika timlöner, att när timlönen varierar från 25 öre till 55 öre, varierar statspensionen jämt från 450 till 750 kronor; och att när timlönen blir högre än 55 öre, statspensionen dock icke stiger.

Vid val av formel för bestämmande av pensionens förhållande till timlönen inom dessa gränser hava vi, såsom ovan nämnts, ansett oss böra taga hänsyn till det förut omförmälda förhållandet, att ifrågasvarande arbetare i ganska stor utsträckning arbeta på ackord och därigenom förskaffa sig en årsinkomst, som kan ej oväsentligt överstiga den, som svarar mot deras timlön. Om också, såsom vi ovan framhållit, det icke kan anses lämpligt att vid bestämmande av statspensionen utgå från arbetarens årsinkomst, ackordsvinsten inberäknad, synes det oss å andra sidan rimligt, att sagda vinst får i viss mån inverka på pensionsskalan. Enligt vad vi från vederbörande verkstadsbefäl inhämtat, kan ackordsförtjänsten lågt räknat i genomsnitt uppskattas till 20 % av den inkomst, som svarar mot timlönen.»

Sakkunniga hänvisa i förevarande avseende till följande av dem uppgjorda tabell:

1.	2.	3.	4.	5.
Timlön.	Statspension enligt de sakkunnigas förslag.	Pension enligt Kungl. Maj:ts förslag 1913.	Pension, som är 47 % av årsinkomst, beräknad efter timlönen (2,900 timmar per år).	Pensionen i kol. 4 ökad med 20 %.
25	450	430	341	409
30	500	430	409	491
35	550	520	477	572
40	600	570	545	654
44	640	620	600	720
45	650	660	613	735
46	660	660	627	752
47	670	660	641	769
48	680	660	654	785
49	690	710	668	802
50	700	710	682	818
55	750	760	750	900
60	750	850	818	982

Beträffande denna tabell anföra sakkunniga följande.

I kolumn 4 hava avgivits de belopp, som utgöra 47 % av den årsinkomst, som svarar mot timlönen (kol. 1). Beloppen i kolumn 5 äro 20 % högre än beloppen i kol. 4 och äro alltså 47 % av den årsinkomst, som svarar mot timlönen och en ackordsförtjänst på 20 %. För en

arbetare, som icke har någon ackordsförtjänst, skulle alltså statspensionen bestämmas till de belopp, som angivas i kol. 4, därest den skulle utgöra samma del av hans årsinkomst som en ordinarie befattningshavares statspension. För en arbetare, som arbetar på ackord, skulle under samma förutsättning statspensionen bestämmas till de i kol. 5 angivna beloppen.

Vid övervägande av dessa förhållanden har det synts sakkunniga riktigt att välja en sådan skala för statspensionerna, att dessa komma att ligga mellan de i kol. 4 och 5 angivna beloppen. Undantag härifrån synas, av förut angivna skäl, endast böra göras ifråga om pensioner, som svara mot de lägsta eller de högsta timlönerna.

Efter åtskilliga försök att finna en tillfredsställande lösning hava sakkunniga slutligen stannat för följande formel för statspensionens bestämmande:

»Statspensionen motsvarar ett belopp, som med 200 kronor överstiger 1,000 gånger medeltalet av de timlöner, efter vilka befattningshavarens avgifter beräknats under de senast förflutna fem åren, dock högst 750 kronor.»

Kol. 2 i tabellen anger statspensionens belopp enligt sakkunnigas förslag.

För jämförelses skull anföras i kol. 3 pensionsbeloppen enligt Kungl. Maj:ts till 1913 års riksdag framlagda förslag.

I detta sammanhang anföras sakkunniga följande angående de timlöner, som de nu anställda arbetarna vid järnvägen åtnjuta. Om man beräknar medeltalet av de timlöner, — reducerade i förekommande fall på sätt i Kungl. Maj:ts förslag bestämts — som arbetare tillhörande en viss åldersklass åtnjuta, finner man, att denna medeltimlön växer ganska jämt från inträdesåldern till åldern 49 år; vid medelinträdesåldern (26 år) är den 28 öre och vid den sistnämnda åldern 44 öre. För de högre åldersklasserna är medeltimlönen ungefär densamma som vid 49 år eller något lägre. Om denna löneskala bleve oförändrad under de närmaste 35 åren, skulle alltså de arbetare, som då pensionerades vid uppnådd pensionsålder, få en statspension av i medeltal 640 kronor. För telegrafarbetarna finner man på liknande sätt och under samma förutsättningar, att statspensionen i medeltal blir 670 kronor.

Vad härefter angår frågan om avgiftspensionen, så är det uppenbart, yttra sakkunniga vidare, att man vid dess bestämmande icke såsom ifråga om statspensionen behöver avväga densamma, så att den icke överstiger den avgiftspension, som tillkommer de ordinarie befattningshavarna. Avgiftspensionen bekostas nämligen av arbetarna själva genom

deras avgifter. Då nu enligt sakkunnigas förslag statspensionen bestämts på ett sätt, som för de arbetare, vilka hava ingen eller obetydlig ackordsförtjänst, innebär en större fördel än för ordinarie med samma inkomst, så synes det lämpligt att av dessa arbetare fordra högre avgifter, än som motsvarar den avgiftspension, vilken den ordinarie personalen med samma inkomst beräknas bestrida med sina avgifter. Härigenom vinnes, att de i allt fall små totalpensionerna så långt som möjligt förbättras. Sakkunniga föreslå för den skull, att avgiftspensionen skall vara 800 gånger timlönen. Detta belopp har bestämts på följande sätt. Efter beräkning av 2,900 arbetstimmar är årsinkomsten lika med 2,900 timlöner; genom ackordsförtjänster beräknas inkomsten höjas med 20 procent eller till 3,480 timlöner; 23 procent därav är 800,4 timlöner.

I följande av de sakkunniga uppgjorda tabell angivas för olika timlöner de föreslagna beloppen av statspension, avgiftspension och totalpension. Sakkunniga anmärka i detta sammanhang, att om den nuvarande löneskalan för järnvägens arbetare bleve oförändrad i 35 år, komme totalpensionen för arbetare, som därefter uppnår pensionsåldern, att i medeltal bliva 992 kronor. För telegrafarbetare är detta medeltal 1,046 kronor.

1.	2.	3.	4.
Timlön.	Statspension.	Avgiftspension.	Hela pensionen.
25	450	200	650
30	500	240	740
35	550	280	830
40	600	320	920
45	650	360	1,010
50	700	400	1.100
55	750	440	1.190
60	750	480	1,230

c) För tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader samt personal vid statens vattenfallsverk.

För tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader hava sakkunniga jämväl föreslagit en högsta pension av 70 % av avlöningen, men har beträffande dessa tjänstehavare angivits ett visst maximum för varje tjänst. Härigenom hava de sakkunniga velat förebygga, att järnvägsbyggnadens å extra stat anställda tjänstemän skulle erhålla högre pensioner än närmast motsvarande ordinarie tjänstemän vid statens trafikerade järnvägar, vilket eljest skulle kunna inträffa, enär avlöningarna för de förra tjänstemännen äro högre än för de senare.

Vid bestämmande av pensioner för vattenfallsverkets personal hava sakkunniga indelat befattningshavarna i tre grupper.

Den första gruppen omfattar dem, som innehava befattning med motsvarighet å ordinarie stat; pensionen har i detta fall satts lika med den motsvarande ordinarie befattningens.

Den andra gruppen omfattar vissa angivna befattningar utan dylik motsvarighet, för vilka pensionen skulle utgöra två tredjedelar av avlöningen med begränsning till vissa angivna maxima. Såsom skäl för att i senare fallet föreslagits två tredjedelar och icke, såsom i fråga om järnvägspersonalen, 70 % av avlöningen hava sakkunniga anfört, att enahanda förhållande äger rum enligt den för vattenfallsverkets ordinarie personal gällande civila pensionslagen beträffande sådana befattningar, vilkas avlöning icke är uppdelad i lön och tjänstgöringspenningar och för vilka ej särskilt pensionsunderlag fastställts. Under framhållande, att de föreslagna maxima i allmänhet äro mindre än vad som föreslagits för motsvarande befattningar vid statens järnvägar, beroende därpå, att pensionsunderlagen för de ordinarie befattningarna vid vattenfallsverket äro lägre än vid järnvägen, anmärka de sakkunniga, att då de såvitt möjligt sökt uppställa lika pensionsbestämmelser för båda verken, nämnda olikhet tett sig som ett missförhållande.

För den tredje gruppen av nu ifrågavarande personal, som omfattar övriga befattningshavare, hava pensionerna föreslagits såsom för statens järnvägars och telegrafverkets arbetare.

Statskontoret har såsom en allmän anmärkning mot de föreslagna pensionsbestämmelserna förklarar sig icke kunna underlåta att finna, att dessa i väsentliga delar sakna den önskvärda enkelhet, som skulle möjliggöra för .en var av kassornas delägare att själv kunna beräkna vad honom i pension tillkommer. I detta avseende anser statskontoret ett bestämt företräde böra tillerkännas det förslag till pensionering av extra tjänstemän samt verkstads- och förrådsarbetare vid statens järnvägar, som av statskontoret framlades i underdånigt utlåtande av den 29 augusti 1912. Ett liknande förslag har, enligt vad statskontoret erinrar, av telegrafstyrelsen förordats för pensionering av den extra personalen vid telegrafverket. Enligt dessa förslag skulle pensionerna utgå med vissa bestämda belopp för särskilda grupper inom personalen. De anmärkta olägenheterna — särskilt den ojämnhet, som skulle uppstå vid jämförelse mellan pension och avlöning — skulle enligt statskontorets förmenande nu, då man vill göra gällande att även extra personal oaktat dess mindre fasta anställning bör med egna avgifter bidra till sin pensio-

Statskontoret.

nering, kunna i väsentlig mån reduceras genom att jämte de föreslagna gruppvis bestämda statspensionerna införa avgiftspensioner, bestämda i i förhållande till avlöningen. Huruvida en sådan utväg att lösa frågan varit föremål för undersökning, framgår icke, säger statskontoret, av de remitterade handlingarna.

Vidare anser sig statskontoret icke heller kunna underlåta att fästa uppmärksamheten därpå, att de pensionsbelopp, som enligt föreliggande förslag skulle komma att utgå särskilt till arbetare med hög timlön, äro jämförelsevis så stora, att de i många fall överstiga vad ordinarie tjänsteinnehavare på andra områden i sådant avseende kunna enligt nu gällande bestämmelser påräkna; exempelvis gäller detta vissa lägre tjänstemän vid fångvården, lotsverket, tullverket och skogsstaten. Det synes statskontoret alltså kunna antagas såsom säkert att, om föreliggande pensionsbestämmelser godkännas, icke blott motsvarande personal vid statens övriga verkstäder — såsom vid arméns verkstäder och ammunitionsfabriker, flottans varv, myntverkets verkstad m. m. — måste fördes med ungefär liknande förmån, utan även stora grupper av ordinarie tjänsteinnehavare med fog kunna påkalla förbättring i sin pensionering. Då pensioneringen nu synes avsedd att ordnas även för arbetarpersonal efter dess avlöning, ehuru denna måste vara mer eller mindre beroende av konjunkturerna på arbetsmarknaden, framhåller statskontoret, att avlöningens nuvarande storlek måhända avpassats i någon mån just med hänsyn därtill att pensionsrätt saknats.

Med hänsyn till nu berörda förhållanden och då de pensioneringsgrunder, som av de sakkunniga föreslagits, delvis icke överensstämja med hittills godkända grunder för pensionering av befattningshavare i statens tjänst, och särskilt med avseende å sambandet med pensionering enligt pensionsförsäkringslagen jämte därmed sammanhängande frågor om tjänstårsberäkning och förening av pensioner vid övergång till annan statstjänst från befattning, varom nu är fråga, svårigen kunna till sin räckvidd och sina konsekvenser fullt överskådas utan en ingående undersökning, vartill den knappa tiden icke lämnat statskontoret tillfälle, anser statskontoret vissa betänkligheter förefinnas mot ärendets framläggande redan nu inför riksdagen.

*Departements-
chefen.*

I fråga om pensionernas belopp för personal i tjänstemannaställning är de sakkunnigas förslag byggt på den principen, att denna personal bör i nämnda avseende vara i huvudsak likställd med motsvarande ordinarie personal. Emot denna princip synes mig ingen erinran vara att göra.

Principens tillämpning medför emellertid det av de sakkunniga påvisade förhållandet, att medan högsta pensionen för tjänstemännen vid statens järnvägar skulle, med den modifikation, som betingas därav att tjänstemännen vid statens järnvägsbyggnader i regeln äro högre avlönade än motsvarande ordinarie tjänstemän vid statens trafikerade järnvägar, utgöra 70 procent av avlöningen, komma tjänstemännen vid statens vattenfallsverk att endast erhålla en pension, som i förhållande till avlöningen ställer sig icke obetydligt lägre, beroende därpå att lagen om civila tjänstehavares rätt till pension är tillämplig å vattenfallsverkets ordinarie personal. Så länge den nämnda olikheten i pensions-hänseende består mellan verkens ordinarie personal, är uppenbarligen härvid intet att åtgöra.

Vad åter angår arbetarna, skulle enligt det föreliggande förslaget likformiga bestämmelser i förevarande avseende bliva gällande vid samtliga tre verk, varom nu är fråga. Såsom de sakkunniga framhållit, göra sig vissa svårigheter gällande i fråga om sättet för bestämmande av pensionens förhållande till avlöningen för denna personal, beroende å ena sidan därpå, att enda utvägen härvidlag synes vara att taga timlönerna till utgångspunkt, medan man å andra sidan icke synes kunna lämna ur räkningen den ökade inkomst, som flertalet arbetare kunna bereda sig genom arbete å ackord. Den av de sakkunniga föreslagna formeln för pensionens beräkning synes mig på ett lämpligt sätt tillgodose de synpunkter, som härvidlag böra göra sig gällande. Även i fråga om pensionsbeloppen för arbetarna har naturligen hänsyn tagits till de för den ordinarie personalen utgående pensioner. Till upplysning härutinnan vill jag framhålla, att beträffande de största arbetargrupperna, nämligen de vid statens järnvägar och telegrafverket anställda, ålderspensionen enligt de föreslagna bestämmelserna kommer att enligt sakkunnigas beräkning utgöra i medeltal, för järnvägens arbetare 992 kronor och för telegrafverkets arbetare 1,046 kronor, under det att motsvarande belopp för ordinarie personal i lägsta avlöningsgruppen vid de bägge verken utgöra respektive 958 och 1,000 kronor. För de nyligen å statens järnvägars ordinarie stat uppförda befattningshavarna lokomotivreparatörer och vagnreparatörer, vilka i vissa avseenden kunna jämföras med yrkesskickliga verkstadsarbetare, är ålderspensionen 1,260 respektive 1,159 kronor. Då man betänker, att inom ifrågavarande arbetargrupper finnes personal med hög yrkesutbildning, synes det förhållande, som framgår av den gjorda jämförelsen, icke giva anledning till erinran.

Onekligen hade det varit önskvärt, om, såsom statskontoret framhållit, reglerna för pensionernas beräkning särskilt vad angår arbetarna

hade kunnat göras enklare än de nu föreslagna. Den av de sakkunniga förebragta utredningen synes mig dock tillräckligt klart giva vid handen, att det icke rättvisligen låter sig göra — även sedan man numera övergått till ett system, innefattande avgiftsplikt — att bestämma statspensionen på sätt statskontoret ifrågasatt, d. v. s. med vissa belopp för särskilda grupper bland personalen, oaktat en dylik anordning från enkelhetens synpunkt givetvis vore att föredraga.

Statskontoret har uttalat betänkligheter i fråga om pensionernas belopp särskilt med hänsyn till konsekvenserna i avseende å annan statsanställd personal. Då emellertid vid förslaget uppgörande tillsetts, att den nu ifrågavarande personalen icke erhåller högre pensioner än motsvarande ordinarie personal inom respektive verk, samt de personalgrupper, som pensioneringen är avsedd att omfatta, i allmänhet äro anställda under former, som i flere avseenden likna dem, som gälla för den ordinarie personalen, synes det mig icke obilligt att de jämväl i pensionshänseende bliva i viss mån likställda.»

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle alltså maximibeloppet av statspensionen för dag- eller timavlönad personal utgöra 750 kronor.

Motion II:
429.

I ovanberörda av herr Bärge väckta motion hemställes, att ifrågavarande belopp må höjas från 750 kronor till 900 kronor.

Motiveringen härför är av följande lydelse:

»Som utgångspunkt för pensionsbeloppens tillmätande har tagits de ordinarie tjänstehavarnes vid statens järnvägar pensioner. Dessa utgå med 70 % å det med 20 % förhöjda arvodet. Av denna pension beräknas tjänstehavaren genom avgifter bekosta 33 % och statsverket 67 %, vilket motsvarar 23 % resp. 47 % av lönen. Till grund vid beräkandet av statspensionens belopp för verkstads- och förrådsarbetare vid statens järnvägar samt för telegrafverkets verkstads-, förråds- och linjearbetare lade sakkunnige tim- och daglönernas storlek. Materialet härför förskrev sig från år 1912. Härvid togs dock hänsyn till att förekommande ackordsarbeten i realiteten höjde timlönen, varför statspensionens belopp ansågs böra ligga på en linje emellan 47 % av timlönen och 47 % av timlönen höjd med 20 %, vilken förhöjning ansågs motiverad av ackordsarbete. Detta vad beträffar timlöner i vars läge något avsevärt antal personal befinna sig (se tabellen å sid. 43 i propositionen). Vid 55 öres timlön har till följd av skalans uppläggning emellertid statspensionen sjunkit ned till ett belopp som motsvarar 47 % av pensionen, om denna beräknas efter timlönen utan förhöjning. Redan där är således statspensionen *under* den mellanlinje man sökt draga mellan den

rena timlönen och timlönen förhöjd med ackordsprocenten. Vid detta belopp, 750 kronor, har även maximum satts, så att ingen oavsett timlönens storlek skall kunna erhålla större tillskott av statsmedel än nämnda summa.

Den princip, som följts vid statspensionens beräkning genom att medels ett grundbelopp (200 kronor) höja pensionen i de lägsta timlönerna och sedan genom beräkningsgrunderna låta den något minska uppåt, synes i allo välbetänkt. Fara föreligger endast, att minskningen inträffar så tidigt på timlöneskalan, att ett avsevärt antal arbetare drabbas alltför hårt därav. Var denna olägenhet märkbar redan vid förslaget uppgörande med timlönsbeloppet av 1912 som grund, vilket ju framgår av tabellen — när ju redan då en reducerad timlön av 55 öre icke kunde sägas vara onormalt hög — blir saken för mig allt mera betänkelig med de timlönsförhöjningar, som sedan dess ägt rum och som otvivelaktigt ytterligare måste ske till följd av bestående prisstegringar på levnadsomkostnader m. m. Då nu emellertid ändring av dessa beräkningsgrunder skulle så väsentligt rubba förslaget i fråga, vågar jag icke framställa ett ändringsyrkande därom utan har endast velat anföra dessa synpunkter och uttala, att tidsförhållandena säkert snarligen torde påkalla en ändring häri. Vad som däremot omedelbart och utan att rubba något väsentligt i förslaget kan ske, är att höja begränsningsstrecket upptill. Maximum är nu förslaget till 750 kronor, vilket, som ovan påvisats, motsvarar ett pensionsbelopp av statsmedel av 67 % av pensionen, om densamma beräknas å timlönen utan förhöjning och i övrigt utginge enligt den ordinarie personalens pensionsbestämmelser, d. v. s. med 70 % å beräknad årslön. Alltefter som en arbetares timlön stiger över 55 öre, minskas kraftigt den som normalt ansedda proportionen av statens kostnad i pensionen, även om man utgår från rena timlönen som grund, vilken grund ju dessutom ansetts för låg. Denna kraftiga minskning beror dels därpå, att skalan är lagd så, att den vid 55 öres timlön ger precis det som normalt ansedda beloppet av statspensionen, (*under 55 öres timlön ger den något mera, och över nämnda timlön något mindre*) och dels därpå, att man satt den summa som motsvarar 55 öres timlön — 750 kronor — som maximum. Oavsett löneläge över 55 öre bidrager staten således icke i något fall med mer än 750 kronor. Detta gör ju, att varefter timlönsförhöjning tvingar sig fram, minskas den normala proportionen av statens bidrag. Begränsningen är avsedd som en garanti inför statsmakterna, därför att här ifrågavarande personals löner bestämmas av andra myndigheter. Funnes nu ingen annan begränsning av statspensionen upptill än den

att pensionen står i ett visst förhållande till lönen — en regel som gäller för den ordinarie personalen och även är föreslagen för den extra ordinarie vid statsbanorna och telegrafverket — skulle likväl en tillstrypning av statspensionen ske vid över 55 öres timlön. Som förslaget nu är, kommer den ju att alldeles stanna där.

Med de timlönsförhöjningar, som skett sedan sakkunniges förslag uppgjordes och som icke äro att betrakta som tillfälliga, lyftes personalens löneläge dit hän, att begränsningen icke endast utgör den åsyftade garantin *utan dessutom otillbörligt ingriper reducerande på även den normala statspensionen.*

Utan alltför stor risk torde detta maximibelopp kunna helt slopas, en fråga som ju även diskuterades inom sakkunnige. Men anser man nu ett maximibelopp berättigat, bör det ju sättas så högt, att det icke verkar otillbörligt beskärande på det rimliga statstillskottet till pensionen. Ett allmänt bedömande av den reducerade timlön (55 öre), som sammanfaller med statspensionens maximum, ger ju vid handen, att en sådan beskärning i stor utsträckning kommer att ske. Det vill då synas som mindre välbetänkt att antaga en lag, som redan vid dess första tillämpning måste te sig såsom uppenbart otillfredsställande. Sedan år 1912 torde t. ex., vad statens järnvägars verkstadsarbetare beträffar, en timlönsförhöjning utan hänsyn till kristiden ha skett med c:a 15 %. Även om man vid förslagets uppgörande ansåg 750 kronor tilltaget så, att det utan ett otillbörligt beskärande av statspensionen medgav någon timlönsförhöjning, synes det påtagligt, att, med samma syn på saken nu snart tre år därefter, man måste taga hänsyn till sedan dess inträffade förhållanden. För att bringa saken i sitt ursprungliga läge borde därför maximisumman höjas i motsvarande proportion som timlönerna höjts.

Vid bedömande av hithörande saker må man erinra sig, att det icke ger ett fullt riktigt utslag att räkna med utgående genomsnittslöner utan med slutlöner, enär ju pensionens viktigaste uppgift är ålderdomspensionering, då ju det högsta löneläget bör ha uppnåtts. Med hänsyn härtill och i betraktande av skedda löneförhöjningar torde därför en uppflyttning av maximibeloppet från 750 kronor till 900 kronor böra ske. Även förtjänar det uppmärksammas, att sedan sakkunnige av år 1913 utarbetade här föreliggande grundbestämmelser, ha statsmakterna beslutat en ny lag om försäkring för olycksfall i arbetet, varvid ersättningsbelopp stipulerats ända upp till $\frac{2}{3}$ av den verkliga årsinkomsten, denna dock begränsad till högst 1,800 kronor. Häri-genom är ju t. o. m. väsentligt större fördelar beredda genom denna lag än i här föreliggande lagförslag, evad det rör olycksfall.»

Såsom departementschefen erinrar, är i fråga om pensionernas belopp för personal i tjänstemannaställning förslaget byggt på den principen, att denna personal bör i berörda avseende vara i huvudsak likställd med motsvarande ordinarie personal. Då för den ordinarie järnvägspersonalen pension är bestämd till 70 % av avlöningen, har alltså ansetts lämpligt att samma pensionsbelopp fastställas för de extra ordinarie. Av den ordinarie personalens pension beräknas $\frac{2}{3}$ utgöra statspension och $\frac{1}{3}$ avgiftspension. Till grund för beräkning av statspensionens belopp för verkstads- och förrådsarbetare vid statens järnvägar samt för telegrafverkets verkstads-, förråds- och linjearbetare hava de sakkunniga lagt tim- och daglönernas storlek med en sådan utjämning av statspensionens belopp för olika timlöner, att när timlönen varierar från 25 öre till 55 öre, varierar statspensionen jämnt från 450 till 750 kronor; och att när timlönen blir högre statspensionen dock icke stiger. För bestämmande av statspensionen hava de sakkunniga stannat vid följande formel.

»Statspensionen motsvarar ett belopp, som med 200 kronor överstiger 1,000 gånger medeltalet av de timlöner, efter vilka befattningshavarens avgifter beräknats under de senast förflutna fem åren, dock högst 750 kronor.»

Berörda princip att vid statspensionens beräkning genom att medelst ett grundbelopp, 200 kronor, höja pensionen i de lägsta timlönerna och sedan genom beräkningsgrunderna låta den något minska uppåt synes i allo välbetänkt.

Såsom motionärerna erinra, föreligger endast fara, att minskningen inträffar så tidigt på timlöneskalan, att ett avsevärt antal arbetare drabbas alltför hårt därav. Redan vid förslagets uppgörande med de timlönebelopp, som gällde år 1912, såsom grund, var nämnda olägenhet märkbar, och givet är, att med de timlöneförhöjningar, som sedan dess ägt rum och ytterligare kunna väntas, olägenheten måste komma att än ytterligare framträda. En ändring i dessa beräkningsgrunder skulle emellertid högst väsentligt rubba förslaget och synes därför icke böra nu komma ifråga, men utskottet kan icke annat än instämma med motionärerna därutinnan, att tidsförhållandena snart nog torde påkalla en ändring häruti.

Det har emellertid synts utskottet, att någon förbättring står att vinna genom en höjning av maximumbeloppet. Vad motionärerna härom anfört synes utskottet beaktansvärt och utskottet har därför anslutit sig till förslaget om en höjning av ifrågavarande maximum, men har utskottet därvid icke velat förorda den av motionärerna föreslagna siffran utan stannat vid en skäligen ansedd förhöjning till 850 kronor.

Denna ändring föranleder givetvis en förhöjning i kostnadsberäkningen och torde, enligt vad den bland de sakkunniga, som verkställt de matematiska beräkningarna, meddelat, en höjning av statspensionernas maximum för timlönade befattningshavare till 850 kronor komma att öka statens kostnader med 3 procent. Den årliga ersättningen från de särskilda verken skulle alltså, under förutsättning att pensioneringen träder i kraft den 1 januari 1918, kunna beräknas till följande belopp:

för statens järnvägar	824,000 kronor
» telegrafverket	154,500 »
» statens vattenfallsverk	51,500 »

Till förslaget hava fogats *övergångsbestämmelser* för den nu anställda personalen. Departementschefen framhåller i avseende härå följande:

Departements-
chefen.

»Frågan om övergångsbestämmelser för den nu anställda personalen är givetvis av stor betydelse. Att giva denna personal samma pensionsrätt som den, vilken anställes efter det pensionsbestämmelserna trätt i kraft, skulle nämligen, fränsett avsevärda kostnader, medföra att den extra personalen obehörigen gynnades i förhållande till den ordinarie. En dylik anordning innebär nämligen, att staten för den nu anställda personalen bekostade hela den del av dess avgiftspension, som densamma skulle ha bekostat med egna avgifter under sin föregående tjänstetid, därest pensionsbestämmelserna då varit gällande. Därför finner jag, i likhet med de sakkunniga, lämpligt, att huvudregeln för bestämmande av den nu anställda personalens pensionsbelopp blir den, att *statspensionen* beräknas på samma sätt som för härefter antagen personal, alltså i förhållande till befattningshavarens *hela* tjänstetid, men att *avgiftspensionen* bestämmes endast efter befattningshavarens tjänstetid *efter* det pensionsbestämmelserna trätt i kraft.

Från denna huvudregel synas emellertid vissa undantag böra göras.

Såsom i det föregående framhållits, hava hittills ifrågavarande befattningshavare *vid statens järnvägar*, när de på grund av sjukdom icke kunnat sköta sin befattning, åtnjutit sjukavlöning, i regel uppgående till halv avlöning. För många av dem, som nu åtnjuta sådan sjukavlöning sedan längre tid och som alltså i regeln skulle komma att omedelbart pensioneras, när de föreslagna pensionsbestämmelserna trätt i kraft, skulle pensionen efter den angivna huvudregeln bliva väsentligt lägre än deras sjukavlöning. Från personalens sida har också påyrkats,

att övergångsbestämmelserna borde så avfattas, att ifrågavarande befattningshavare icke komma att genom pensioneringen lida minskning i sina nuvarande förmåner.

Att det icke låter sig göra att i sådan utsträckning tillgodose denna personals intresse, synes mig vara till fullo ådagalagt genom vad som härutinnan anförts såväl i Kungl. Maj:ts proposition av år 1913 som av de sakkunniga.

De sakkunniga hava, såsom synes av deras betänkande av år 1914, ägnat denna sak ingående undersökningar och därvid kommit till det resultat, att den, som *vid bestämmelsernas ikraftträdande åtnjutit sjukavlönning i 10 år eller därutöver*, bör utöver den statspension, som tillkommer honom enligt oförmälda huvudregel, åtnjuta pension till belopp motsvarande *den avgiftspension, som skulle tillkommit honom, om han erlagt avgifter i 10 år*; hans pension blir alltså lika med statspensionen, motsvarande hela hans tjänstetid (även sjuktiden inräknad), ökad med 200 gånger timlönen. Denna regel skall dock tillämpas endast i de fall, då statspensionen ensam understiger sjukavlönningen, och genom dess tillämpning må pensionen ej sättas högre än sjukavlönningen.

Det synes mig, att detta förslag på ett lämpligt sätt tillmötesgår denna personals önskningsar, så långt detta låter sig göra. Att ett sådant tillägg till dessa befattningshavares statspensioner göres, synes mig å andra sidan kunna försvaras därmed, att den, som i så lång tid som 10 år eller däröver åtnjutit viss sjukavlönning, kan anses hava i viss mån grundad anledning att vänta, att hans inkomst ej i alltför kännbar grad skall reduceras genom de nya pensionsbestämmelserna. Även må framhållas, att sjukavlönning under så lång tid som 10 år icke kan förekomma inom en tjänstemannagrupp, ordinarie eller extra, vars pensionsförhållanden ordnats, och att sålunda den förmån, som nu skulle givas dessa befattningshavare, grundas på rent **exceptionella** förhållanden.

Emellertid måste dock, såsom de sakkunniga framhållit, detta förslag med avseende på de sjukavlönade medföra att samma förmån beviljas även vissa andra befattningshavare. Saknaden av ordnad pensionering har nämligen medfört, särskilt vid statens järnvägar, att befattningshavare fått gå kvar i tjänsten långt efter den ålder, som nu föreslås till pensionsålder, så länge deras nedsatta krafter tillåtit dem att utföra åtminstone lättare sysslor. Detta har tydligen lika väl som beviljandet av sjukavlönning varit i viss mån en form av pensionering. Det skulle därför innebära en uppenbar orättvisa, om de i tjänsten kvarstående överåriga befattningshavarna nu skulle få sämre pensionsvillkor än de sjuk-

avlönade. Av denna orsak ha de sakkunniga föreslagit, att om den, som *vid sin pensionering uppnått stadgad pensionsålder, icke räknar 10 tjänstår efter det pensionsbestämmelserna trätt i kraft*, skall dock *avgiftspensionen utgå med det mot 10 tjänstår svarande beloppet* eller 200 gånger timlönen.

Nu finns det slutligen även en del befattningshavare, som åtnjuta sjukavlöning sedan flera år, dock icke 10 år, och *som räkna ända till 35 tjänstår*, men icke uppnått full pensionsålder. De komma att pensioneras omedelbart och skulle enligt huvudregeln få endast statspension. Det har syntts de sakkunniga skäligt att även för denna grupp föreslå *samma tillägg till statspensionen* som för dem, vilka haft sjukavlöning i minst 10 år. Det skulle eljest uppkomma olikheter mellan pensionerna för denna grupp och för den näst föregående, som skulle ha förefallit befattningshavarna orättvisa.

De skäl, som sålunda anförts för att bevilja sistnämnda båda grupper ungefär samma förmåner som de sedan minst 10 år sjukavlönade, synas mig riktiga, varför jag även i denna del ansluter mig till de sakkunnigas förslag.»

Motion II:
446.

I avseende å de föreslagna övergångsbestämmelserna hemställes i ovanberörda motion II: 446, att riksdagen måtte »antaga sådana övergångsbestämmelser, att personal, som vid lagens trädande i kraft uppburit sjukavlöning som ständigt sjuka under minst ett års tid och som på grund av sådan sjukdom avskedas, icke måtte erhålla någon minskning i då utgående sjukavlöning i vidare mån än vad som kan betingas av sådan begränsning av statspension som enligt förslaget § 15 kommer att bestämmas.»

Till stöd för detta yrkande hava motionärerna anført följande:

»I Kungl. Maj:ts proposition nr 222 förelägges riksdagen förslag till bestämmelser angående rätt till pension för vissa å extra stat upptagna befattningshavare i statens tjänst. I övergångsbestämmelserna för statens järnvägars personal finnes inryckt ett moment 4), vilket icke återfinnes i de övriga förslagen. Detta moment har tillkommit med hänsyn därtill, att vid statens järnvägar finnes ett avsevärt antal personal, särskilt med dag- och timavlöning, som i avsaknad av pension fått till namnet kvarstå i tjänst och uppbära sjukavlöning, halv lön. Så har fortgått i flere årtionden och vunnit sådan hävd, att denna förmån betraktats som en faktor att räkna med vid lönernas bestämmande. Av det propositionen åtföljande betänkandet, avgivet av de av chefen för civildepartementet den 12 september 1913 tillkallade

sakkunnige, framgår, att frågan om dessa sjukavlönade betraktats såsom mycket behjärtansvärd. Å sidan 24 i betänkandet refereras vad personalen själv genom Svenska Järnvägsmannaförbundet hemställt i denna sak. Å sid. 25 och följande redogöres likaledes för huru genom motion vid 1913 års riksdag (motion nr 359 i Andra kammaren), då kungl. proposition i här föreliggande fråga avgavs, påvisades det berättigade i att sjukavlönningen ej försämrades. Av departementschefens yttrande, refererat å sid. 25—26 i betänkandet, framgår även det önskvärda i att ingen försämring skedde för denna sjukavlönade personal. Icke heller synes kostnaden för ett tillmötesgående av personalens berättigade krav i det hänseendet inför departementschefen spelat någon egentlig roll. Även de sakkunniga ha i sitt yttrande å sid. 54 och följande i betänkandet givit erkännande åt det berättigade i att de sjukavlönade i görligaste grad hållas skadeslösa. Ännu starkare trycka tvenne av de sakkunniges ledamöter på denna sak i ett infört särskilt yttrande, sid. 96 i betänkandet, ehuru av tydligt utpekade andra skäl reservanterna icke ansett sig böra göra något bestämt yrkande i frågan.

Med hänsyn till det sålunda påvisade, synes det som om sakkunniges och Kungl. Maj:ts förslag i här berörda fråga icke vore tillfredsställande. Se här ett exempel: En verkstadsarbetare i Stockholm eller därmed likställd ort, som varit anställd i t. ex. 30 år och är 64 år gammal samt åtnjutit sjukavlönning i 8 år, har en timlön av 40 öre. Då sjukavlönningen utgår med halv timlön och tiden pr år beräknas till 3,500 timmar (sjukavlönning utgår jämväl sön- och helgdagar), har han nu en pension av $3,500 \times 0,20 = 700$ kronor. Enligt förslaget bestämmelser skulle han få en pension av 405 kronor. Har han haft en timlön av 50 öre får han en minskning från 875 kronor till 480 kronor. Och även om han innehaft sjukavlönning i 10 år eller innehade 65 levnadsår, skulle en minskning ha uppstått från 700 kronor till 473 kronor eller enligt alternativet om 50 öres timlön en minskning från 875 kronor till 568 kronor. Har redan nu för en så gammal och obrukbar tjänstehavare årsinkomsten med nöd räddat honom och hans kanske likaledes åldriga hustru från fattighuset, är det tydligt att en så pass stor minskning i inkomsten för den återstående levnaden omöjliggör sådan räddning. Det vill därför synas som om starka billighetsskäl talade för att ingen minskning skedde för dem, som t. ex. under minst ett års tid åtnjutit sjukavlönning som ständigt sjuka och som vid lagens trädande i kraft komma att pensioneras.

För att förebygga det oformliga i att någon sådan pensionär skulle få av statsmedel åtnjuta allt för hög pension, kunde ju stipuleras, att statspensionen icke finge överstiga den maximisumma som riksdagen kommer att fastslå enligt bestämmelserna i § 15. Med kännedom om de jämförelsevis låga löner, som för denna sjukavlönade personal äro gällande, komme en dylik gräns i ytterst få fall att uppnås.»

Utskottet.

Såsom i statsrådsprotokollet frambålles, har från vederbörande personals sida påyrkats, att övergångsbestämmelserna borde så avfattas, att ifrågavarande befattningshavare icke komme att genom pensioneringen lida minskning i sina nuvarande förmåner. Den i ärendet förebrogta utredningen synes emellertid giva vid handen, att det icke låter sig göra att i sådan utsträckning tillgodose denna personals intressen. Utskottet, som därför icke heller funnit sig bära biträda motionärernas framställning, har dock ansett billigheten bjuda, att järnvägsstyrelsen i ömmande fall tillerkännes rätt att höja pensionen, dock icke utöver sjukavlöningsens belopp. I punkten 4) har alltså införts en tilläggsbestämelse i berörda syfte.

Beträffande förslaget i övrigt har utskottet ansett sig bära föreslå de jämkningar och ändringar, om vilka här nedan vidare förmäles.

§ 22.

§ 22 i nu föreliggande förslag till reglementen har erhållit följande lydelse:

»Har pensionstagare blivit dömd till förlust av medborgerligt förtroende eller till, i stället för avsättning, straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, skall han vid den tid, då nämnda beslut vinner laga kraft, anses hava förverkat sin statspension.»

I specialmotiveringen till nämnda paragraf anför departementschefen härom följande:

»Detta stadgande överensstämmer till sin innebörd med föreskriften i § 16 av lagen angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar. Liknande stadganden förekomma jämväl i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension samt i pensionsbestämmelserna för telegrafverkets ordinarie personal.

De sakkunniga anföra rörande detta stadgande, att bland dem röster höjts för en ändring av stadgandet i enlighet med den princip, som jämlikt 9 § i pensionsförsäkringslagen gjort sig gällande beträffande det från staten utgående pensionstillägget. Enligt denna åsikt skulle en pensionstagare, oavsett ådömda straff, gå förlustig den honom tillerkända statspensionen endast för den tid, under vilken han undergår frihets-

straff, som ej understiger en månad, eller är intagen å tvångsarbetsanstalt. Därjämte skulle, för det fall att den pensionsberättigade har anhöriga, vilka för sitt uppehälle äro beroende av honom, kunna medgivas rätt för dem att under nämnda tid uppbära pensionen. Med erkännande av att skäl kunna tala för en dylik mera human behandling av en pensionstagare beträffande den av honom en gång förvärvade pensionsrätten har emellertid majoriteten bland de sakkunniga icke ansett sig kunna förorda en gynnsammare ställning i förevarande avseende för nu ifrågavarande personal än den, som intages av de ordinarie befattningshavarna eller civila tjänst innehavare i allmänhet.

Två av de sakkunniga hava på anförda skäl i avgiven reservation yrkat, att ifrågavarande stadgande måtte erhålla följande lydelse:

»Statspension utgår ej för tid, under vilken pensionsberättigad undergår frihetsstraff, som ej understiger en månad, eller är intagen å tvångsarbetsanstalt. Har den pensionsberättigade anhöriga, vilka för sitt uppehälle äro beroende av honom, må dem medgivas rätt att under tiden uppbära pensionen.»

Järnvägsstyrelsen har beträffande detta stadgande anført, att ehuru styrelsen under nuvarande, av sakkunniga anmärkta förhållanden anser sig böra biträda sakkunnigas förslag, styrelsen dock håller före, att en förändring av nuvarande lagbestämmelser i berörda avseende i den riktning reservanterna angivit vore önskvärd, med hänsyn särskilt därtill att, om den dömda har familj, dennes medlemmar oförskylt bliva lidande genom den dömdes förlust av pension.

För egen del har jag ansett mig på de av de sakkunniga anförda skäl böra ansluta mig till den av majoriteten bland dem intagna ståndpunkten.»

I ovanberörda motion nr 429 hemställes, att ifrågavarande paragraf må erhålla följande ändrade lydelse:

»Statspension utgår ej för tid, under vilken pensionsberättigad undergår frihetsstraff, som ej understiger en månad, eller är intagen å tvångsarbetsanstalt. Har den pensionsberättigade anhöriga, vilka för sitt uppehälle äro beroende av honom, må dem medgivas rätt att under tiden uppbära pensionen.»

Till stöd för detta yrkande har anförts bland annat:

»I Kungl. Maj:ts proposition, nr 222, förelägges riksdagen förslag till bestämmelser angående rätt till pension för vissa å extra stat upptagna befattningshavare vid statens järnvägar, telegrafverket och statens vattenfallsverk. Propositionen åtföljdes jämväl av ett betänkande, av-

givet av de av statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet den 12 september 1913 tillkallade sakkunniga för verkställande av utredning angående pensionering av statens järnvägars och telegrafverkets extra personal.

I enlighet med den särskilda mening, som jag jämte en annan av de tillkallade sakkunnige i detta betänkande låtit anteckna (bet. sid. 90—94), och som av departementschefen å sid. 54 och 55 i propositionen vidrörts, anser jag fortfarande de skäl giltiga, som i nämnda reservation närmare utvecklats, i fråga om personalens vid statens järnvägar tjänsteår. Då jag nu emellertid avstår från ett yrkande i denna sak, beror det därpå, att det för närvarande säkert finnes föga utsikt till gehör för ett sådant yrkande.

Däremot har jag icke ansett mig böra frånträda ett i samma reservation framställt annat yrkande, nämligen det om ändring av § 16 i de vid betänkandet fogade båda förslagen till pensionsbestämmelser, motsvarande § 22 i nu föreliggande samtliga förslag.

Som motivering härför tillåter jag mig upprepa vad som i reservationen anförts:

»Endast det, att liknande stadganden förekomma i bestämmelserna om rätt till pension för ordinarie tjänstemän vid statens järnvägar och vid telegrafverket samt i lagen om rätt till pension för civila tjänstehavare, har icke synts mig nog att vid en ny lags antagande införa samma stipulationer, då de enligt mitt förmenande hava både rättsliga och humanitära skäl emot sig. Man må här lägga märke till, att bestämmelsen ifråga avser ett förhållande, som träffar *pensionstagare*, d. v. s. en person, vilken redan lämnat tjänsten och därvid en gång tillerkänts sin pensionsrätt såsom lagligen förvärvad och som kanske även en längre tid uppburit pensionen. Förhållandet kan således förutsättas icke ha något som helst sammanhang med den tjänst eller det arbetsmåtts fyllande, på vilken pensionsrätten verkligen grundats.

Motionsledes framfördes också i riksdagens andra kammare år 1913 hemställan om motsvarande paragrafs uteslutande ur Kungl. Maj:ts då föreliggande förslag till lag om pension för här omhandlad personal.

Mycket starka humanitära skäl tala enligt mitt förmenande mot införande av en dylik bestämmelse. Det är ju nämligen icke enbart pensionären själv detta extra strafftillägg för ett begånget brott skulle drabba utan kanske ock, i ännu högre grad eventuellt befintliga anhöriga, vilka i sak vore alldeles skuldlösa.

Dessa synpunkter torde också huvudsakligen varit avgörande för statsmakterna vid antagande av den senare beslutade lagen om allmän

pensionsförsäkring — samma lag, med vilken här föreliggande lagförslag avser att sammankopplas — i vars § 9 angående pensionstillägg stadgas följande: Pensionstillägg utgår ej för tid, under vilken pensionsberättigad undergår frihetsstraff, som ej understiger en månad, eller är intagen å tvångsarbetsanstalt. Har den pensionsberättigade anhöriga, vilka för sitt uppehälle äro beroende av honom, må dem medgivas rätt under tiden uppbära pensionstillägget.

Detta pensionstillägg bör ju närmast kunna jämföras med den del av pensionen, som i föreliggande förslag beräknats utgå av statsmedel, varför samma bestämmelser, som finnas i pensionsförsäkringslagen angående pensionstillägget, i omhandlade fall med goda skäl kunna tillämpas på statspensionen. Ingen torde väl heller vilja bestrida, att icke denna statspension rent rättsligt sett är minst lika rättmätigt förvärvad som det i pensionsförsäkringslagen stipulerade pensionstillägget.

Den del av pensionen, som beräknats svara mot av pensionstagaren erlagda avgifter, skall enligt sakkunnigas förslag i varje fall utgå.

På grund av det här anförda har jag därför yrkat, att § 16 i förslaget måtte erhålla följande lydelse:

»Statspension utgår ej för tid, under vilken pensionsberättigad undergår frihetsstraff, som ej understiger en månad, eller är intagen å tvångsarbetsanstalt. Har den pensionsberättigade anhöriga, vilka för sitt uppehälle äro beroende av honom, må dem medgivas rätt att under tiden uppbära pensionen.»

I specialmotiveringen till nämnda paragraf ger också sakkunniges majoritet erkännande åt det berättigade i ändringsyrkandet, ehuru formella skäl likväl ansetts avgörande för paragrafens bibehållande i oförändrat skick (sid. 86 i betänkandet). I specialmotiveringen i propositionen (sid. 84 § 22) refererar departementschefen detta sakkunniges uttalande jämte ett yttrande av järnvägsstyrelsen, vilket likaledes i sak erkänner det berättigade i en förändring av denna bestämmelse i av mig antydd riktning.

Av det anförda bör således framgå, att några egentliga realskäl mot en förändring av § 22 enligt yrkandet i reservationen icke förbragts utan tvärtom. Detta ger ytterligare stöd för att fasthålla vid samma yrkande. Och detta så mycket mera som en del av paragrafen lär bli meningslös i och med vanfrejdsstraffets borttagande.»

I överensstämmelse med den princip, som jämlikt 9 § i pensionsförsäkringslagen gjort sig gällande rörande det från staten utgående

Utskottet.

pensionstillägget, har utskottet ansett ifrågavarande paragraf böra erhålla den lydelse, som föreslagits i motionen.

Beträffande förslaget till reglemente för pensionering av icke ordinarie personal vid statens vattenfallsverk har utskottet med anledning av en från vattenfallsstyrelsen till utskottet överlämnad, den 4 maj 1917 dagtecknad promemoria funnit sig böra föreslå vissa ändringar.

I § 5 av berörda reglemente föreslås, att pensionsunderlaget för bland andra manlig kontorsskrivare bestämmes till 2,000 kronor.

Då emellertid pensionsunderlaget för ordinarie bokhållare av andra graden är endast 1,800 kronor, har utskottet ansett detsamma för manlig kontorsskrivare böra sättas till sistnämnda belopp. Utskottet har jämväl funnit ordet »skrivbiträde» böra utbytas mot »kontorsbiträde».

I § 7 av förberörda reglemente har föreslagits följande:

»1. Delägare, som avses i § 5 a) eller b), skall erlägga en årsavgift av viss procent av för honom gällande pensionsunderlag. Denna avgift utgör, då pensionsunderlaget uppgår till

högst	2,000 kronor	.....	4,6	%	därav
mer än	2,000	» men	högst	2,200 kronor	4,7 » »
»	» 2,200	»	»	» 2,400	» 4,8 » »
»	» 2,400	»	»	» 2,600	» 4,9 » »
»	» 2,600	»	»	» 2,800	» 5,0 » »
»	» 2,800	»	»	» 3,000	» 5,1 » »
»	» 3,000	»	»	» 3,200	» 5,2 » »
»	» 3,200	»	»	» 3,400	» 5,3 » »
»	» 3,400	»	»	» 3,600	» 5,4 » »
»	» 3,600	»	»	» 3,800	» 5,5 » »
»	» 3,800	»	»	» 4,000	» 5,6 » »
»	» 4,000	»	»	» 4,200	» 5,7 » »
»	» 4,200	»	»	» 4,400	» 5,8 » »
»	» 4,400	»	»	» 4,600	» 5,9 » »
»	» 4,600	»	»	» 4,800	» 6,0 » »
»	» 4,800	»	»	» 5,000	» 6,1 » »
»	» 5,000	»	»	» 5,200	» 6,2 » »
»	» 5,200	»	»	» 5,400	» 6,3 » »
»	» 5,400	»	»	» 5,600	» 6,4 » »
»	» 5,600	»			6,5 » »

2. Delägare, som innehar befattning, som i § 5 c) sägs, skall erlägga en månadsavgift, som, enligt vad nedan stadgas, motsvarar hans enligt §§ 5 och 6 beräknade timlön.

Månadsavgiften utgöres dels av *grundavgift*, motsvarande 7 gånger den timlön, delägaren har, när avgift första gången erlägges, dels av *tilläggsavgifter*, som motsvara erhållna avlöningsförhöjningar och beräknas enligt nedanstående tabell.

	Antalet tjänstår, när avlöningsförhöjning erhålles.	I tilläggsavgift erlägges nedan angivna mångfald av erhållen avlönings- förhöjning per timme.
mindre än	5	8
	5—9	12
	10—14	17
	15—19	25
	20—24	35
	25—29	45
mer än	29	60

3. För del av kalendermånad beräknas avgift såsom för hel månad».

Beträffande extra ordinarie tjänstemän vid statens trafikerade järnvägar har på anförda skäl föreslagits, att avgiftsplikt må för dem inträda först vid den tidpunkt, då de nått en sådan levnadsålder, att ordinariekap för dem med största sannolikhet kan beräknas icke ifrågakomma. Denna levnadsålder har på grund av erhållna upplysningar rörande befordringsförhållandena vid statens järnvägar ansetts böra bestämmas till 30 år.

Utskottet.

Utskottet anser det synnerligen önskvärt att motsvarande princip kommer till tillämpning beträffande de extra tjänstemän, som äro anställda vid sådan avdelning av statens vattenfallsverk, vilken upptagits i gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid nämnda verk, och som innehava befattningar med motsvarighet å ordinarie stat. I den mån statens vattenfallsverks olika avdelningar bliva fullständigt organiserade på ordinarie stat, komma givetvis extra tjänstemän av nämnda kategori att i regeln bliva befordrade till ordinarie befattning. Om dessa gäller därför detsamma som anförts beträffande extra ordinarie tjänstemän vid statens trafikerade järnvägar, nämligen att det synes ur flera synpunkter olämpligt att ålägga dem avgiftsplikt under tiden från anställande i extra ordinarie tjänst, till dess befordran till ordinarie befattning äger rum. Genom ordinarieblivandet tillförsäkras dem ju en pension,

som av statsmakterna ansetts tillfredsställande, och för vars ökning avgifter icke synas böra i denna ordning åläggas personalen.

Den levnadsålder, vid vilken avgiftsplikt skall inträda, kan lämpligen, då tillräcklig erfarenhet beträffande befordringsförhållandena vid statens vattenfallsverk ännu icke föreligger, bestämmas till samma som vid statens järnvägar eller 30 år. Vid sådant förhållande har utskottet funnit de i § 7 intagna grunderna för avgiftsberäkningen böra ändras till närmare överensstämmelse med vad som föreslagits för statens järnvägar. I anslutning härtill har utskottet ansett mom. 1 i § 7 böra uppdelas i två moment samt momenten 2 och 3 i följd härav omnumreras till 3 och 4.

I överensstämmelse med vad ovan föreslagits har utskottet beträffande § 10 funnit ordet »skrivbiträde» böra utbytas mot »kontorsbiträde».

Åberopande vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förvarande proposition och herr Bärge's motion II: 429 samt med bifall till den av herr Nilsson m. fl. avgivna motionen II: 446, må

dels medgiva, att beträffande pensionering av vissa på extra stat upptagna befattningshavare vid statens järnvägar, telegrafverket och statens vattenfallsverk Kungl. Maj:t må utfärda bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med härvid fogade förslag till reglementen i sådant avseende;

dels, under förutsättning av bifall härtill, besluta, *att* för bekostande av dylik pensionering må från och med år 1918 och tills vidare årligen avsättas:

av trafikmedel	824,000 kronor,	
» telegrafmedel	154,500	» samt
» statens vattenfallsverks drift- inkomster	51,500	» ;

att dessa belopp skola ingå till särskilda i vederbörande verks räkenskaper bokförda fonder, om vilkas förvaltning Kungl. Maj:t må meddela närmare bestämmelser;

att första stycket i punkt c) av 2 § i lagen den 4 juli 1910 angående rätt till pension för tjänstemän vid

statens järnvägar skall erhålla följande ändrade lydelse, att träda i tillämpning med ingången av år 1918:

»c) den, som vid avgång från tjänsten uppnått här nedan för samma tjänst stadgade levnadsålder, under förutsättning tillika att tjänstinnehavaren under sammanlagt minst tio år innehaft ordinarie statstjänst eller varit delägare i kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal ävensom att han under de fem sista åren innehaft ordinarie befattning vid statens järnvägar;» samt

att till 8 § i nyssnämnda lag skall göras följande tillägg, likaledes att träda i tillämpning med ingången av år 1918:

»Om den, som är berättigad till pension enligt denna lag, tillika är berättigad till pension på grund av inbetalning till pensionsstyrelsen jämlikt föreskrift i reglemente för kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, räknas sistnämnda pension som del av den honom enligt denna lag tillkommande pension, vilken alltså skall minskas med det pensionsbelopp, som pensionstagaren sålunda äger utbekomma från pensionsförsäkringsfonden.»

Stockholm den 6 juni 1917.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Hedenstierna*, *Hallin*, *Neiglick*, *Gustafsson*, friherre *Langenskiöld*, *Ekman*, *Wickman* och *Roos* samt

§ 2 § av andra kammaren: herrar *Kristensson*, *Vahlquist*, *Berg* i Munkfors, *Olsson* i Blädinge, *Söderberg* i Hobborn, *Carlson* i Herrljunga, *Jonsson* i Gumboda och *Bäcklund*.

Reservationer

rörande §§ 5 och 15 i de olika förslagen (maximum av statspension för dag- eller timavlönade befattningshavare)

av herrar *Hedenstierna, Hallin, Gustafson*, friherre *Langenskiöld, Ekman* och *Roos*, vilka anfört följande:

»Vi hava icke kunnat biträda utskottets förslag, att, för befattningshavare med dag- eller timavlönning, maximum för det pensionsunderlag, som hänför sig till statspensionen, höjes från av Kungl. Maj:t föreslagna 750 kronor till 850 kronor, utan anse, att Kungl. Maj:ts proposition i denna del bör av riksdagen bifallas.

Till stöd för denna vår uppfattning få vi åberopa dels statskontorets uttalande och dels föredragande departementschefens yttrande uti nu ifrågasvarande avseende.

Statskontoret fäster nämligen uppmärksamheten därpå, att de pensionsbelopp, som enligt förslaget skulle komma att utgå särskilt till arbetare med hög timlön, äro jämförelsevis så stora, att de i många fall överstiga vad ordinarie tjänsteinnehavare på andra områden i sådant avseende kunna enligt nu gällande bestämmelser påräkna; exempelvis gäller detta lägre tjänstemän vid fångvården, lotsverket, tullverket och skogsstaten. Det synes statskontoret alltså kunna antagas såsom säkert, att, om föreliggande pensionsbestämmelser godkännas, icke blott motsvarande personal vid statens övriga verkstäder — såsom vid arméns verkstäder och ammunitionsfabriker, flottans varv, myntverkets verkstad m. m. — måste förses med ungefär liknande förmån, utan även stora grupper av ordinarie tjänstinnehavare med fog kunna påkalla förbättring i sin pensionering. Då pensioneringen nu synes avsedd att ordnas även för arbetarpersonal efter dess avlöning, ehuru denna måste vara mer eller mindre beroende av konjunkturerna på arbetsmarknaden, framhåller statskontoret, att avlöningens nuvarande storlek måhända avpassats i någon mån just med hänsyn till att pensionsrätt saknats.

Statskontoret har således funnit redan det nu föreslagna beloppet väl högt.

Departementschefen yttrar:

»Vad åter angår arbetarna, skulle enligt det föreliggande förslaget likformiga bestämmelser i förevarande avseende bliva gällande vid samtliga tre verk, varom nu är fråga. Såsom de sakkunniga framhållit, göra sig

vissa svårigheter gällande i fråga om sättet för bestämmande av pensionens förhållande till avlöningen för denna personal, beroende å ena sidan därpå, att enda utvägen härvidlag synes vara att taga timlönerna till utgångspunkt, medan man å andra sidan icke synes kunna lämna ur räkningen den ökade inkomst, som flertalet arbetare kunna bereda sig genom arbete å ackord. Den av de sakkunniga föreslagna formeln för pensionens beräkning synes mig på ett lämpligt sätt tillgodose de synpunkter, som härvidlag böra göras sig gällande. Även i fråga om pensionsbeloppet för arbetarna har naturligen hänsyn tagits till de för den ordinarie personalen utgående pensioner. Till upplysning härutinnan vill jag framhålla, att beträffande de största arbetargrupperna, nämligen de vid statens järnvägar och telegrafverket anställda, ålderspensionen enligt de föreslagna bestämmelserna kommer att enligt sakkunnigas beräkning utgöra i medeltal, för järnvägens arbetare 992 kronor och för telegrafverkets arbetare 1,046 kronor, under det att motsvarande belopp för ordinarie personal i lägsta avlöningsgruppen vid de bägge verken utgöra respektive 958 och 1,000 kronor. För de nyligen å statens järnvägars ordinarie stat uppförda befattningshavarna lokomotivreparatörer och vagnreparatörer, vilka i vissa avseenden kunna jämföras med yrkeskickliga verkstadsarbetare, är ålderspensionen 1,260 respektive 1,159 kronor. Då man betänker, att inom ifrågavarande arbetargrupper finnes personal med hög yrkesutbildning, synes det förhållande, som framgår av den gjorda jämförelsen, icke giva anledning till erinran.»

Det enligt propositionen ifrågavarande befattningshavare med dag- eller timavlönning tillkommande pensionsbelopp framgår av nedanstående tablå.

1.	2.	3.	4.
Timlön.	Stats- pension.	Avgifts- pension.	Hela pensionen.
25	450	200	650
30	500	240	740
35	550	280	830
40	600	320	920
45	650	360	1,010
50	700	400	1,100
55	750	440	1,190
60	750	480	1,230

Vi hemställa alltså, att Kungl. Maj:ts proposition i denna del måtte bifallas samt §§ 5 och 15 i de föreslagna pensionsreglementena i motsvarande delar antagas enligt den nådiga propositionen.»

av herr *Söderberg* i Hobborn, som yrkat bifall till ifrågavarande proposition i dess helhet oförändrad;

samt av herr *Kristensson*, med instämmande av herrar *Berg* i Munkfors och *Bäcklund*, varvid herr *Kristensson* anförde följande:

»Mot de här föreslagna pensionsbestämmelserna har statskontoret uttalat, att dessa sakna den önskvärda enkelhet, som skulle möjliggöra för en var av kassornas delägare att kunna beräkna vad honom i pension tillkommer. I likhet med statskontoret synes det mig, som om betydligt enklare normer för pensionens utgående skulle kunna utfinnas. Pensionsbeloppet brukar i allmänhet utgå med två tredjedelar av lönen, medan ifrågavarande pensionärer i allmänhet tillerkännas en betydligt mindre pension. För de högst timavlönade blir denna skillnad mycket avsevärd. Därtill kommer, att de förbättrade avlöningsvillkor, som ändrade förhållanden redan medfört och kunna förväntas medföra, ytterligare bidra till att pensionsbeloppen icke komma att stå i rimligt förhållande till avlöningarna. I betraktande härav är förslaget redan vid sitt framläggande byggt på löneberäkningar, som äro föråldrade. Vid sådant förhållande och då en stor del av den personal, det här gäller, borde kunna uppföras på ordinarie stat, har det synt mig, som om ifrågavarande proposition icke bort av riksdagen bifallas; och har jag inom utskottet framställt ett sådant yrkande.

Därest riksdagen emellertid skulle bifalla propositionen, borde till förbättrande av pensionerna propositionen bifallas med den ändring, som innefattas av den av herr *Bärg* i Katrineholm framburna motionen. Ett bifall till herr *Bärgs* motion skulle medföra en ökning av statsbidraget utöver vad utskottet föreslagit med endast en procent.»

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

Bil. 1.

Förslag

till

Reglemente

för statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal.

§ 1.

Statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal har till ändamål att, på sätt i detta reglemente närmare angives, bereda pension åt viss icke ordinarie personal vid statens järnvägar.

Med statens järnvägar avses i detta reglemente såväl statens trafikerade järnvägar som även statens järnvägsbyggnader.

§ 2.

Pensionskassan förvaltas av järnvägsstyrelsen.

§ 3.

Skyldig att inträda såsom delägare i pensionskassan är med den begränsning, som i § 4 stadgas, befattningshavare, som, utan att bekläda ordinarie befattning vid statens järnvägar eller annat statens verk eller inrättning, innehar anställning såsom

- a) extra ordinarie tjänsteman vid statens trafikerade järnvägar;
- b) fast anställd tjänsteman vid statens järnvägsbyggnader;
- c) verkstads- och förrädsarbetare med stadigvarande anställning.

§ 4.

Inträdet i pensionskassan räknas från och med den dag, då befattningshavare tillträtt sådan anställning, som i § 3 sägs, om han då fyllt 18 år, men eljest från och med den dag, då han uppnått nämnda ålder.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

Befattningshavare, som vunnit inträde i pensionskassan, skall erhålla bevis om sitt delägarskap i densamma.

§ 5.

Såsom underlag för bestämmande av pensionsbelopp (pensionsunderlag) skall tjäna:

a) för extra ordinarie tjänsteman vid statens trafikerade järnvägar med månadsavlöning

70 procent av avlöningen för år;

b) för tjänsteman vid statens järnvägsbyggnader

70 procent av avlöningen för år, dock att pensionsunderlaget skall utgöra högst det här nedan angivna beloppet, nämligen:

för arbetschef	5,800	kronor
» avdelningsingenjör	4,750	»
» byråingenjör av 1:a klass	4,250	»
» byggnadskamrerare	4,000	»
» byråingenjör av 2:a klass }	3,500	»
» materialförvaltare		
» förste bokhållare }	3,000	»
» underingenjör		
» bokhållare	2,700	»
» ritare }	2,250	»
» manlig kontorsskrivare		
» förste schaktmästare	2,000	»
» materialskrivare }	1,750	»
» schaktmästare		
» verkmästare		
» kvinnlig kontorsskrivare	1,500	»
» manligt skriv- eller ritbiträde	1,250	»
» maskinist }	1,150	»
» hantverksförman		
» vaktmästare }	1,000	»
» bromsarförman		
» tidskrivare }	950	»
» utsättare		
» kvinnligt skriv- eller ritbiträde		

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

Beträffande tjänsteman vid statens järnvägsbyggnader, som icke återfinnes i förestående förteckning, bestämmer järnvägsstyrelsen, till vilken grupp tjänstemannen skall hänföras;

c) *för befattningshavare med dag- eller timavlöning*

ett belopp, som med 200 kronor överstiger 1,800 gånger timlönen, dock högst 750 kronor mer än 800 gånger timlönen.

c) *för befattningshavare med dag- eller timavlöning*

ett belopp, som med 200 kronor överstiger 1,800 gånger timlönen, dock högst 850 kronor mer än 800 gånger timlönen.

§ 6.

Vid beräkning av avlöning enligt dessa bestämmelser skall läggas till grund:

för extra ordinarie tjänstemän av lägre grad med månadsavlöning den månadsavlöning, som jämlikt av järnvägsstyrelsen fastställda allmänna grunder är bestämd för den kategori av tjänstemän, vartill vederbörande hör, med iakttagande att han alltid skall anses placerad å ort, där jämlikt av Kungl. Maj:t med stöd av nådiga avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar fastställda grunder ersättning för bostad och bränsle utgår med 20 % av arvodet samt att ortstillägg, overtidsersättning o. d. härvid icke medräknas;

för befattningshavare med dag- eller timavlöning den vederbörande tilldelade timlönen, med iakttagande, att timlönen, allt efter den ort, där vederbörande är placerad, nedsättes i förekommande fall med ett belopp, som enligt av järnvägsstyrelsen fastställda grunder utgör skillnaden mellan minimilönen å placeringsorten, å ena, samt minimilönen å den ort, där minimilönen är lägst, å andra sidan; skolande för befattningshavare med dagavlöning timlönen anses utgöra $\frac{1}{10}$ av hans dagavlöning.

För extra ordinarie tjänstemän av högre grad ävensom tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader äger järnvägsstyrelsen, med iakttagande av den i § 5 b) stadgade begränsning, bestämma den avlöning, efter vilken pensionsunderlaget skall beräknas, därvid i fråga om sistnämnda tjänstemän bör iakttagas, att enligt detta reglemente utgående pensionsavgifter och pensioner komma att för de i § 5 b) omnämnda tjänstebefattningar i möjligaste mån motsvara vad som i sådant avseende finnes bestämt för med dem närmast likställda ordinarie befattningar vid statens järnvägar.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

§ 7.

1. Extra ordinarie tjänsteman vid statens trafikerade järnvägar, som åtnjuter månadsavlöning, skall från och med den dag, då han fyller 30 år, erlägga en årsavgift av viss procent av för honom gällande pensionsunderlag. Denna avgift utgör, då pensionsunderlaget uppgår till

högst	2,800 kronor	.....	5	%	därav
mer än	2,800	»	men	högst	3,000 kronor
»	»	3,000	»	»	3,200
»	»	3,200	»	»	3,400
»	»	3,400	»	»	3,600
»	»	3,600	»	»	3,800
»	»	3,800	»	»	4,000
»	»	4,000	»	»	4,200
»	»	4,200	»	»	4,400
»	»	4,400	»	»	4,600
»	»	4,600	»	»	4,800
»	»	4,800	»	»	5,000
»	»	5,000	»	»	5,200
»	»	5,200	»	»	5,400
»	»	5,400	»	»	5,600
»	»	5,600	»	.....	6,5

2. Fast anställd tjänsteman vid statens järnvägsbyggnader skall från inträdet i kassan erlägga en årsavgift av viss procent av för honom gällande pensionsunderlag. Denna avgift utgör, då pensionsunderlaget uppgår till

högst	2,000 kronor	.....	4,6	%	därav
mer än	2,000	»	men	högst	2,200 kronor
»	»	2,200	»	»	2,400
»	»	2,400	»	»	2,600
»	»	2,600	»	»	2,800
»	»	2,800	»	den	procent

därav, som är för samma pensionsunderlag bestämd i mom. 1.

3. Befattningshavare med dag- eller timavlöning skall erlägga en månadsavgift som, enligt vad här nedan stadgas, motsvarar hans enligt § 6 beräknade timlön.

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

Månadsavgiften utgöres dels av *grundavgift*, motsvarande 7 gånger den timlön, delägaren har, när avgift första gången erlägges, dels av *tilläggsavgifter*, som motsvara erhållna avlöningsförhöjningar och beräknas enligt nedanstående tabell.

Antalet tjänstår, när avlöningsförhöjning erhålles.	I tilläggsavgift erlägges nedan angivna mångfald av erhållen avlöningsförhöjning per timme.
mindre än 5	8
5—9	12
10—14	17
15—19	25
20—24	35
25—29	45
mer än 29	60

4. För del av kalendermånad beräknas avgift såsom för hel månad.

§ 8.

Statsbaneförvaltningen lämnar årligen det bidrag till pensioneringen, som tillsammans med delägarnas egna avgifter motsvarar delägarnas pensionsrätt.

§ 9.

Om delägares avlöning nedgår, skola dock avgifter och pensionsunderlag beräknas efter den förutvarande högre avlöningen.

Delägare, som avses i § 3 a) och c), fritages från erläggande av avgift för kalendermånad, under vilken han 15 dagar eller däröver på grund av sjukdom eller för fullgörande av värnplikt varit hindrad att tjänstgöra.

§ 10.

Rätt till pension inträder:

a) då delägare till följd av olycksfall i tjänsten eller eljest till följd av sjukdom, vilken han genom tjänstutövning ådragit sig, av järnvägsstyrelsen prövas icke vidare kunna behörigen sköta sin befattning och ej heller anses kunna lämpligen förflyttas till annan befattning samt fördenskuil entledigas;

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

b) då delägare, som räknar minst 10 tjänstår, antingen till följd av kroppsskada eller sjukdom i andra fall än under a) sägs eller ock till följd av väsentligen minskad arbetsförmåga av järnvägsstyrelsen prövas icke vidare kunna behörigen sköta sin befattning och ej heller anses kunna lämpligen förflyttas till annan befattning samt fördenskull entledigas;

skolande för rätt till pension enligt a) eller b) oförmågan att vidare sköta befattningen vara styrkt med i behörig ordning av vederbörande järnvägsläkare utfärdat intyg;

c) då delägare vid avgång från sådan befattning vid statens järnvägar, vilken i detta reglemente avses, uppnått den här nedan för olika slag av anställning stadgade levnadsålder, under förutsättning tillika att delägaren vid uppnåendet av nämnda levnadsålder räknar minst tio tjänstår.

Nämnda levnadsålder utgör:

för manliga tjänstemän vid järnvägsstyrelsen 67 år;

för manliga tjänstemän av högre grad vid distrikten med undantag av arbetschef och avdelningsingenjör, för de vid verkstäderna anställda tjänstemän av lägre grad samt för befattningshavare med dag- eller timavlönning 65 år;

för arbetschef och avdelningsingenjör samt övriga manliga tjänstemän vid distrikten, som ej ovan särskilt nämnts, 63 år; samt

för kvinnliga befattningshavare 60 år.

§ 11.

1. Vid tjänstårsberäkning må befattningshavaren tillgodoräknas endast den tid, under vilken han efter uppnåendet av 18 års ålder verkligen tjänstgjort, därvid avdrag dock ej må ske för den tid, varunder befattningshavaren på grund av sjukdom eller för fullgörande av värnplikt varit hindrad att tjänstgöra eller åtnjutit tjänstledighet med bibehållande av full avlönning eller för fullgörande av offentligt uppdrag eller för resa, som med vederbörligt tillstånd företagits för egen utbildning.

Avdrag enligt förestående punkt göres endast för hel ledighetsdag.

2. Befattningshavare, som tidigare tillhört pensionskassan och efter utträde därur åter inträtt såsom delägare i densamma eller som före sitt inträde i kassan innehaft ordinarie statstjänst eller tjänst, som medför delaktighet i annan kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, äger räkna de tjänstår han sålunda

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

intjänat, under förutsättning att han ej blivit för fel eller försumlighet skild från sin befattning, järnvägsstyrelsen dock obetaget att, där särskilda förhållanden prövas därtill föranleda, medgiva rätt till tjänstårsberäkning även för anställning, från vilken delägare blivit av dylik anledning skild.

3. I fråga om pension för den, som vid avgång från tjänst, med vilken följer delaktighet i kassan, erhållit pension för annan sådan tjänst som i punkt 2 sägs, må tjänstår, som beräknats för bestämmande av den pension, ej ånyo beräknas såsom tjänstår, där det icke på grund av annan tjänstgöring än den, på vilken den förra tjänstårsberäkningen grundats, må såsom tjänstår beräknas.

§ 12.

Pension enligt § 10 c) utgår med belopp, som är lika med nedan angivna % av medeltalet av de högsta pensionsunderlag, som varit för delägaren gällande under vart och ett av de fem sista tjänståren.

Antal tjänstår.	Procent.	Antal tjänstår.	Procent.
10	25	23	57,5
11	27,5	24	60
12	30	25	62,5
13	32,5	26	65
14	35	27	67,5
15	37,5	28	70
16	40	29	72,5
17	42,5	30	75
18	45	31	80
19	47,5	32	85
20	50	33	90
21	52,5	34	95
22	55	35 eller däröver	100

§ 13.

Pension enligt § 10 a) utgår med belopp, som utgör det enligt § 12 beräknade procenttal, dock minst 70 % av medeltalet av de högsta pensionsunderlag, som varit för delägaren gällande under vart och ett av

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

de senaste fem åren eller den kortare tid, han varit delägare i kassan. Dock skall pensionen utgå med hela detta medeltal, därest de förhållanden, som grundlagt rätten till pension, omöjliggöra för delägaren att vidare bidra till sin försörjning.

§ 14.

Pension enligt § 10 b) utgår med belopp, som utgör det enligt § 12 beräknade procenttal av medeltalet av de högsta pensionsunderlag, som varit för delägaren gällande under vart och ett av de senaste fem tjänståren. Dock skall pensionen utgå med minst 70 % av detta medeltal, därest de förhållanden, som grundlagt rätten till pension, omöjliggöra för delägaren att vidare bidra till sin försörjning.

§ 15.

Av delägares pension från kassan utgör den del, som svarar mot nedan angivna pensionsunderlag, *statspension*; återstoden utgör *avgiftspension*.

Pensionsunderlaget för statspension är

a) för delägare, som i § 5 a) och b) sägs: $\frac{2}{3}$ av det för honom gällande pensionsunderlag;

b) för delägare, som i § 5 c) sägs: ett belopp, som med 200 kronor överstiger 1,000 gånger timlönen, dock högst 750 kronor.

§ 15.

Av delägares pension från kassan utgör den del, som svarar mot nedan angivna pensionsunderlag, *statspension*; återstoden utgör *avgiftspension*.

Pensionsunderlaget för statspension är

a) för delägare, som i § 5 a) och b) sägs: $\frac{2}{3}$ av det för honom gällande pensionsunderlag;

b) för delägare, som i § 5 c) sägs: ett belopp, som med 200 kronor överstiger 1,000 gånger timlönen, dock högst 850 kronor.

§ 16.

1. Delägare, som utan att vara berättigad till pension enligt § 10 upphör att innehava med delaktighet i kassan förbunden tjänst, utträder ur kassan utom i de fall, varom i punkt 2 här nedan stadgas; och skola för beredande av pension jämlikt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring honom tillgodoräknas de av honom själv erlagda avgifterna. Även de av järnvägsstyrelsen för honom erlagda pensionsavgifterna skola tillgodoräknas honom, om han

Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.**

a) vid entledigandet räknar minst 10 tjänstår och entledigas annorlunda än efter egen ansökan och utan att avskedet föranletts därav att han gjort sig skyldig till fel eller försumlighet i tjänsten eller ådömts straff för grövre brott; eller

b) entledigats av anledning, som i § 10 b) sägs, innan han räknar 10 tjänstår.

Vid delägarens entledigande iubetalar kassan till pensionsstyrelsen kapitalvärdet av den pensionsrätt, som sålunda tillkommer honom.

2. Vad i punkt 1 stadgats gäller icke för delägare, som vid entledigandet innehar befattning såsom arbetschef eller avdelningsingenjör vid statens järnvägsbyggnader och som entledigats annorlunda än efter egen ansökan och utan att avskedet föranletts därav att vederbörande gjort sig skyldig till fel eller försumlighet i tjänsten eller ådömts straff för grövre brott. Sådan delägare kvarstår även efter entledigandet i kassan och är vid den ålder, som i § 10 är bestämd för den av honom vid avskedet innehavda befattning, eller vid varaktig oförmåga till arbete berättigad till den pension, som efter försäkringsteknisk beräkning enligt av Kungl. Maj:ts fastställda grunder motsvarar de för honom till kassan erlagda avgifterna. Pension på grund av varaktig oförmåga till arbete beviljas, när pensionsstyrelsen förklarat delägaren berättigad till pension enligt lagen om allmän pensionsförsäkring. Skulle delägaren, innan han kommit i åtnjutande av pension, erhålla antingen tjänst, som medför delaktighet i kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, eller ordinarie statstjänst, bestämmes dock hans pensionsrätt efter reglerna för denna tjänst, därvid bestämmelserna i punkt 1 skola tillämpas, med iakttagande att samtliga för honom till kassan erlagda avgifter tillgodoräknas honom.

§ 17.

Den pension, som må tillkomma pensionstagare i kassan på grund av inbetalning till pensionsstyrelsen jämlikt detta eller annat reglemente för kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, räknas såsom del av hans pension från kassan, och skall alltså sistnämnda pension minskas med det pensionsbelopp, som pensionstagaren sålunda äger utbekomma från pensionsförsäkringsfonden.

§ 18.

Rätt till pension enligt detta reglemente tillkommer ej den, som blivit för fel eller försumlighet skild från sin anställning vid statens

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

järnvägar, och ej heller den, som vid avgång från anställningen icke är svensk medborgare.

§ 19.

Därest vid beräkning av pensionens belopp detta slutar å bråkdel av kronor, skall den höjas till närmast högre krontal.

§ 20.

Pension sökes hos järnvägsstyrelsen, som utfärdar pensionsbrev.

§ 21.

Pension utgår utom i fall, varom i § 16 sägs, från och med månaden näst efter den, under vilken anställningen vid statens järnvägar upphör, till och med den månad, under vilken pensionstagaren dör.

§ 22.

Har pensionstagare blivit dömd till förlust av medborgerligt förtroende eller till, i stället för avsättning, straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, skall han vid den tid, då nämnda beslut vinner laga kraft, anses hava förverkat sin statspension.

§ 22.

Statspension utgår ej för tid, under vilken pensionsberättigad undergår frihetsstraff, som ej understiger en månad, eller är intagen å tvångsarbetsanstalt. Har den pensionsberättigade anhöriga, vilka för sitt uppehälle äro beroende av honom, må dem medgivas rätt att under tiden uppbära pensionen.

§ 23.

Pension från kassan må, ändock att de för erhållande av pension föreskrivna villkor uppfyllts, icke förenas med lön eller pension för annan tjänst, som medför delaktighet i kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, eller för annan statstjänst förutom i de fall och under de inskränkningar, som här nedan stadgas, nämligen:

- 1) Om pension från kassan skall utgå för tid, under vilken delägaren åtnjuter lön för annan statstjänst, skall endast avgiftspension utgå.
- 2) Om pension från kassan skall utgå för tid, under vilken delägaren åtnjuter pension för annan statstjänst, skall

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

a) pensionen utgå utan hänsyn till den andra pensionen, om denna är lägre eller, om båda pensionerna äro lika, den i den andra pensionen ingående statspensionen är lägre,

b) endast avgiftspensionen utgå, om den andra pensionen är högre eller, om båda pensionerna äro lika, den i den andra pensionen ingående statspensionen är högre,

c) avgiftspensionen och halva statspensionen utgå, om både avgiftspension och statspension äro lika för båda tjänsterna.

Härvid skall pension för statstjänst, som icke medför delaktighet i kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, av Kungl. Maj:t fördelas i stats- och avgiftspension.

Vid tillämpning av dessa bestämmelser skall dock iakttagas följande:

3) Pensionen må icke i något fall utgå med lägre belopp, än att summan av pension och lön eller av de båda pensionerna blir lika med pensionens normala belopp.

4) Om enligt dessa bestämmelser summan av pension och lön eller av de båda pensionerna skulle understiga tre tusen kronor, må avdrag å pensionsbeloppet äga rum endast i den mån, som erfordras för att pensionen tillsammans med lönen eller den andra pensionen icke må överstiga tre tusen kronor.

§ 24.

I den mån pensionskassans inkomster icke erfordras för löpande utgifter, anses de som lån till statsbaneförvaltningen, som är skyldig att därå gottgöra kassan ränta efter 3,8 %.

§ 25.

Vart femte år skall järnvägsstyrelsen låta genom sakkunnig person undersöka kassans ställning. Visar ställningen överskott, lämnas detta till statens järnvägar; visar den brist, täckes denna av statens järnvägars medel.

§ 26.

Järnvägsstyrelsen äger meddela de närmare föreskrifter, som må erfordras vid tillämpningen av detta reglemente.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

§ 27.

Detta reglemente träder i kraft den 1 januari 1918.

I fråga om befattningshavare, antagen före nämnda dag, gälla i nedannämnda avseenden följande

Övergångsbestämmelser

för befattningshavare, som äro anställda i tjänst före den 1 januari 1918.

1) *Årsavgiften* för befattningshavare, som avses i § 5 a) och b), beräknas enligt bestämmelserna i § 7, om tjänstemannens ålder den 1 januari 1918 är mindre än 35 år. Är sådan befattningshavares ålder 35—39 år, höjes den enligt dessa bestämmelser beräknade årsavgiften med 1 % av pensionsunderlaget, och är åldern mer än 39 år, höjes årsavgiften med 2 % av pensionsunderlaget.

Grundavgiften för befattningshavare med dag- eller timavlönning beräknas efter den timlön, som tillkommer honom den 1 januari 1918, och utgör den mångfald av denna timlön, som angives i nedanstående tabell:

Befattningshavarens ålder den 1/1 1918.	Mångfald.
Mindre än 30 år	7
30—34 år	8
35—39 »	9
mer än 39 år	10

2) Vid bestämmande av *tilläggsavgift* räknas endast tjänstår, som intjänats efter den 1 januari 1918.

3) Vid bestämmande av statspension räknas alla de tjänstår delägaren intjänat såsom innehavare av befattning, som i § 5 sägs. Vid bestämmande av avgiftspension räknas endast tjänstår, som intjänats efter den 1 januari 1918, dock att avgiftspension för den, som vid sin pensionering uppnått den i § 10 c) stadgade levnadsålder eller räknar 35 tjänstår, icke må understiga den avgiftspension, som enligt § 12 motsvarar 10 tjänstår och medeltalet av den avlönning, efter vilken befattningshavarens avgift under de sista fem åren beräknats eller skolat beräknas, därest detta reglemente varit gällande.

Kungl. Maj:ts förslag.

4) För befattningshavare, som den 1 januari 1918 icke uppnått den i § 10 c) stadgade levnadsålder och icke räknar 35 tjänstår, men innehaft sjukavlönning minst 10 år i följd, skall pensionen, därest densamma enligt §§ 12—14 samt med tillämpning av föreskriften i punkt 3) angående beräkning av tjänstår för avgiftspension understiger medelbeloppet för år av sjukavlönningen under de sista fem åren, utgå med sistnämnda belopp, med iakttagande dock att pensionen icke får överstiga den pension, som enligt punkt 3) skolat tillkomma befattningshavaren, därest han uppnått ovannämnda levnadsålder.

Utskottets förslag.

4) För befattningshavare — — — — —
— — — — — levnadsålder; dock med rätt för järnvägsstyrelsen att i ömmande fall bevilja ökning av pensionen till högst sjukavlönningens belopp.

Bil. 2.

Förslag

till

Reglemente

för statens vattenfallsverks pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal.

§ 1.

Statens vattenfallsverks pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal har till ändamål att, på sätt i detta reglemente närmare anges, bereda pension åt viss icke ordinarie personal vid statens vattenfallsverk.

Med statens vattenfallsverk avses i detta reglemente såväl sådana avdelningar av nämnda verk, vilka upptagits i gällande avlösningsregle-

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

mente för tjänstemän vid samma verk, som även vattenfallsverkets byggnadsavdelning.

§ 2.

Pensionskassan förvaltas av vattenfallsstyrelsen.

§ 3.

Skyldig att inträda såsom delägare i pensionskassan är med den begränsning, som i § 4 stadgas, befattningshavare, som, utan att bekläda ordinarie befattning vid statens vattenfallsverk eller annat statens verk eller inrättning, innehar anställning såsom

a) extra tjänsteman vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning, eller

b) extra tjänsteman eller arbetare vid sådan avdelning av statens vattenfallsverk, vilken upptagits i gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid nämnda verk.

§ 4.

Inträdet i pensionskassan räknas från och med den dag, då befattningshavare under minst tolv hela kalendermånader innehaft i § 3 omnämnd befattning, om han då fyllt 18 år, men eljest från och med den dag, då han uppnått nämnda ålder; dock att, om befattningshavare tidigare erlagt avgift till denna eller annan kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, inträdet räknas från och med dagen för hans anställning i sådan befattning, som i § 3 avses.

Befattningshavare, som vunnit inträde i pensionskassan, skall erhålla bevis om sitt delägarskap i densamma.

§ 5.

Såsom underlag för bestämmande av pensionsbelopp (pensionsunderlag) skall tjäna:

a) för delägare, som innehar befattning med motsvarighet å ordinarie stat, $\frac{2}{3}$ av avlöningen för år, dock högst det pensionsunderlag, som är bestämt för motsvarande ordinarie befattning;

§ 5.

Såsom underlag för bestämmande av pensionsbelopp (pensionsunderlag) skall tjäna:

a) för delägare, som innehar befattning med motsvarighet å ordinarie stat, $\frac{2}{3}$ av avlöningen för år, dock högst det pensionsunderlag, som är bestämt för motsvarande ordinarie befattning;

Kungl. Maj:ts förslag.

b) för nedan angivna delägare $\frac{2}{3}$ av avlöningen för år, dock att pensionsunderlaget skall utgöra högst det här nedan bestämda beloppet, nämligen:

för överingenjör vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning ..	kronor 5,500: —
» överingenjörs-assistent, arbetschef, avdelningsingenjör, byråingenjör vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning	» 4,200: —
» kamrerare	» 4,000: —
» annan ingenjör än här ovan avses	» 3,500: —
» underingenjör, materialförvaltare, förrådsförvaltare	» 3,000: —
» manlig ritare, manlig kontors-skrivare	» 2,000: —
» schaktmästare, verk-mästare, förråds-mästare	» 1,800: —
» kvinnlig bok-hållare	» 1,400: —
» kvinnlig ritare, manligt rit- eller skrivbiträde	» 1,200: —

Utskottets förslag.

b) för nedan angivna delägare $\frac{2}{3}$ av avlöningen för år, dock att pensionsunderlaget skall utgöra högst det här nedan bestämda beloppet, nämligen:

för överingenjör vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning ..	kronor 5,500: —
» överingenjörs-assistent, arbetschef, avdelningsingenjör, byråingenjör vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning	» 4,200: —
» kamrerare	» 4,000: —
» annan ingenjör än här ovan avses	» 3,500: —
» underingenjör, materialförvaltare, förrådsförvaltare	» 3,000: —
» manlig ritare	» 2,000: —
» manlig kontors-skrivare, schakt-mästare, verk-mästare, förråds-mästare	» 1,800: —
» kvinnlig bok-hållare	» 1,400: —
» kvinnlig ritare, manligt rit- eller kontorsbiträde ..	» 1,200: —

Kungl. Maj:ts förslag.

för kvinnligt rit-
eller kontorsbi-
träde ..... kronor 900: —

Beträffande sådan i § 3 avsedd tjänsteman, som icke återfinnes i förestående förteckning, bestämmer vattenfallsstyrelsen, till vilken grupp tjänstemannen skall hänföras;

c) för övriga befattningar ett belopp, som med 200 kronor överstiger 1,800 gånger timlönen, dock högst 750 kronor mer än 800 gånger timlönen.

Vid beräkning av pensionsunderlaget för befattning, som i c) sägs, skall, där befattningshavaren har månads- eller dagavlöning, timlönen räknas utgöra $\frac{1}{250}$ av månadslönen, respektive $\frac{1}{10}$ av daglönen.

Utskottets förslag.

för kvinnligt rit-
eller kontorsbi-
träde ..... kronor 900: —

Beträffande sådan i § 3 avsedd tjänsteman, som icke återfinnes i förestående förteckning, bestämmer vattenfallsstyrelsen, till vilken grupp tjänstemannen skall hänföras;

c) för övriga befattningar ett belopp, som med 200 kronor överstiger 1,800 gånger timlönen, dock högst 850 kronor mer än 800 gånger timlönen.

Vid beräkning av pensionsunderlaget för befattning, som i c) sägs, skall, där befattningshavaren har månads- eller dagavlöning, timlönen räknas utgöra $\frac{1}{250}$ av månadslönen, respektive $\frac{1}{10}$ av daglönen.

§ 6.

Vid beräkning av avlöning enligt dessa bestämmelser skall iakttas, att avlöningen allt efter den ort, där vederbörande är placerad, nedsättes med belopp, som enligt fastställda grunder utgör skillnaden mellan minimilönen å placeringsorten, å ena, samt minimilönen å den ort, där minimilönen är lägst, å andra sidan. Där bostadsförmån förekommer, skall denna förmåns värde uppskattas enligt de för den ordinarie personalen gällande grunder till värdet å billigaste ort. Dyrortstillägg, övertidsersättning, beklädnadsersättning, provision, tilläggsarvode o. d. tagas däremot icke i beräkning.

För de under § 5 a) och b) nämnda befattningar äger vattenfallsstyrelsen med iakttagande av den i samma stadgande föreskrivna begränsning bestämma den avlöning, efter vilken pensionsunderlaget skall beräknas, därvid bör iakttas, att enligt detta reglemente utgående pensionsavgifter och pensioner komma att för de särskilda tjänstebefattningarna i möjligaste mån motsvara vad som i sådant avseende finnes

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

bestämt för med dem närmast likställda ordinarie befattningar vid statens vattenfallsverk.

§ 7.

1. Delägare, som avses i § 5 a) eller b), skall erlägga en årsavgift av viss procent av för honom gällande pensionsunderlag. Denna avgift utgör, då pensionsunderlaget uppgår till

högst 2,000 kronor	4,6 %	däruv
mer än 2,000 »	men högst 2,200 kronor	4,7 » »
» » 2,200 »	» » 2,400 »	4,8 » »
» » 2,400 »	» » 2,600 »	4,9 » »
» » 2,600 »	» » 2,800 »	5,0 » »
» » 2,800 »	» » 3,000 »	5,1 » »
» » 3,000 »	» » 3,200 »	5,2 » »
» » 3,200 »	» » 3,400 »	5,3 » »
» » 3,400 »	» » 3,600 »	5,4 » »
» » 3,600 »	» » 3,800 »	5,5 » »
» » 3,800 »	» » 4,000 »	5,6 » »
» » 4,000 »	» » 4,200 »	5,7 » »
» » 4,200 »	» » 4,400 »	5,8 » »
» » 4,400 »	» » 4,600 »	5,9 » »
» » 4,600 »	» » 4,800 »	6,0 » »
» » 4,800 »	» » 5,000 »	6,1 » »
» » 5,000 »	» » 5,200 »	6,2 » »
» » 5,200 »	» » 5,400 »	6,3 » »
» » 5,400 »	» » 5,600 »	6,4 » »
» » 5,600 »	.....	6,5 » »

2. Delägare, som innehar befattning som i § 5 c) sägs, skall erlägga en månadsavgift, som, enligt vad nedan stadgas, motsvarar hans enligt §§ 5 och 6 beräknade timlön.

Bihang till riksdagens protokoll 1917.

§ 7.

1. Delägare, som avses i § 5 a), och som är anställd vid sådan avdelning av statens vattenfallsverk, vilken upptagits i gällande avlösningsreglemente för tjänstemän vid nämnda verk, skall från och med den dag, då han fyller 30 år, erlägga en årsavgift av viss procent av för honom gällande pensionsunderlag. Denna avgift utgör, då pensionsunderlaget uppgår till

högst 2,800 kronor	5,0 %	däruv
mer än 2,800 »	men högst 3,000 kronor	5,1 » »
» » 3,000 »	» » 3,200 »	5,2 » »
» » 3,200 »	» » 3,400 »	5,3 » »
» » 3,400 »	» » 3,600 »	5,4 » »
» » 3,600 »	» » 3,800 »	5,5 » »
» » 3,800 »	» » 4,000 »	5,6 » »
» » 4,000 »	» » 4,200 »	5,7 » »
» » 4,200 »	» » 4,400 »	5,8 » »
» » 4,400 »	» » 4,600 »	5,9 » »
» » 4,600 »	» » 4,800 »	6,0 » »
» » 4,800 »	» » 5,000 »	6,1 » »
» » 5,000 »	» » 5,200 »	6,2 » »
» » 5,200 »	» » 5,400 »	6,3 » »
» » 5,400 »	» » 5,600 »	6,4 » »
» » 5,600 »	.....	6,5 » »

2. Annan delägare, som avses i § 5 a), ävensom delägare, som avses i § 5 b), skall från inträdet i kassan erlägga en årsavgift av viss procent av för honom gällande pen-

8 saml. 50 häft. (Nr 65.)

Kungl. Maj:ts förslag.

Månadsavgiften utgöres dels av *grundavgift*, motsvarande 7 gånger den timlön, delägaren har, när avgift första gången erlägges, dels av *tilläggsavgifter*, som motsvara erhållna avlöningsförhöjningar och beräknas enligt nedanstående tabell.

Antalet tjänstår, när avlöningsförhöjning erhålles.	I tilläggsavgift erlägges nedan angivna mångfald av erhållen avlöningsförhöjning per timme.
mindre än 5	8
5—9	12
10—14	17
15—19	25
20—24	35
25—29	45
mer än 29	60

3. För del av kalendermånad beräknas avgift såsom för hel månad.

Utskottets förslag.

sionsunderlag. Denna avgift utgör, då pensionsunderlaget uppgår till

högst 2,000 kronor	4,6	%	därav
mer än 2,000 kronor men högst 2,200 kronor	4,7	»	»
» » 2,200 » » » 2,400 »	4,8	»	»
» » 2,400 » » » 2,600 »	4,9	»	»
» » 2,600 » » » 2,800 »	5,0	»	»
» » 2,800 »	den procent	därav,	som är för samma pensionsunderlag bestämd i mom 1.

3. Lika med mom. 2 i Kungl. Maj:ts förslag.

4. Lika med mom. 3 i Kungl. Maj:ts förslag.

§ 8.

Statens vattenfallsverk lämnar årligen det bidrag till pensioneringen, som tillsammans med delägarnas egna avgifter motsvarar delägarnas pensionsrätt.

§ 9.

Om delägaras avlöning nedgår, skola dock avgifter och pensionsunderlag beräknas efter den förutvarande högre avlöningen.

Delägare, som avses i § 5 c), fritages från erläggande av avgift för kalendermånad, under vilken han 15 dagar eller däröver på grund av sjukdom eller för fullgörande av värnplikt varit hindrad att tjänstgöra.

§ 10.

Rätt till pension inträder:

a) då delägare till följd av olycksfall i tjänsten eller eljest till följd av sjukdom, vilken han genom tjänstutövning ådragit sig, av vattenfallsstyrelsen prövas icke vidare kunna behörigen sköta sin befattning

Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.**

och ej heller anses kunna lämpligen förflyttas till annan befattning samt fördensskull entledigas;

b) då delägare, som räknar minst 10 tjänstår, antingen till följd av kroppsskada eller sjukdom i andra fall än under a) sägs eller ock till följd av väsentligen minskad arbetsförmåga av vattenfallsstyrelsen prövas icke vidare kunna behörigen sköta sin befattning och ej heller anses kunna lämpligen förflyttas till annan befattning samt fördensskull entledigas;

skolande för rätt till pension enligt a) eller b) oförmågan att vidare sköta befattningen vara styrkt med i behörig ordning av legitimerad läkare utfärdat intyg;

c) då delägare vid avgång från sådan befattning vid statens vattenfallsverk, vilken i detta reglemente avses, uppnått den här nedan för olika slag av anställning stadgade levnadsålder, under förutsättning tillika att delägaren vid uppnåendet av nämnda levnadsålder räknar minst tio tjänstår.

Nämnda levnadsålder utgör:

för manliga innehavare av befattningar, till vilka vid avdelning av statens vattenfallsverk finnes motsvarighet å ordinarie stat, den levnadsålder, vid vilken rätt till hel pension inträder för innehavare av den ordinarie befattningen;

för kamrerare, byråingenjör, underingenjör, manlig ritare, manlig kontorsskrivare samt manligt rit- eller <i>skriv</i> biträde 67 år;	för kamrerare, byråingenjör, underingenjör, manlig ritare, manlig kontorsskrivare samt manligt rit- eller <i>kontors</i> biträde 67 år;
--	--

för övriga manliga befattningshavare utom arbetschef och avdelningsingenjör 65 år;

för arbetschef och avdelningsingenjör 63 år; samt

för kvinnliga befattningshavare 60 år.

§ 11.

1. Vid tjänstårsberäkning må befattningshavaren tillgodoräknas endast den tid, under vilken han efter uppnåendet av 18 års ålder verkligen tjänstgjort, därvid avdrag dock ej må ske för den tid, varunder befattningshavaren på grund av sjukdom eller för fullgörande av värnplikt varit hindrad att tjänstgöra eller åtnjutit tjänstledighet med bibehållande av full avlöning eller för fullgörande av offentligt uppdrag eller för resa, som med vederbörligt tillstånd företagits för egen utbildning.

Avdrag enligt förestående punkt göres endast för hel ledighetsdag.

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

2. Befattninghavare, som tidigare tillhört pensionskassan och efter utträde därur åter inträtt såsom delägare i densamma eller som före sitt inträde i kassan innehaft ordinarie statstjänst eller tjänst, som medför delaktighet i annan kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, äger räkna de tjänstår han sålunda intjänat, under förutsättning, att han ej blivit för fel eller försunlighet skild från sin befattning, vattenfallsstyrelsen dock obetaget att, där särskilda förhållanden prövas därtill föranleda, medgiva rätt till tjänstårsberäkning även för anställning, från vilken delägare blivit av dylik anledning skild.

3. I fråga om pension för den som vid avgång från tjänst, med vilken följer delaktighet i kassan, erhållit pension för annan sådan tjänst, som i 2 sägs, må tjänstår, som beräknats för bestämmande av den pension, ej ånyo beräknas som tjänstår, där det icke på grund av annan tjänstgöring än den, på vilken den förra tjänstårsberäkningen grundats, må såsom tjänstår beräknas.

§ 12.

Pension enligt § 10 c) utgår med belopp, som är lika med nedan angivna % av medeltalet av de högsta pensionsunderlag, som varit för delägaren gällande under vart och ett av de fem sista tjänståren.

Antal tjänstår.	Procent.	Antal tjänstår.	Procent.
10.....	25	23.....	57,5
11.....	27,5	24.....	60
12.....	30	25.....	62,5
13.....	32,5	26.....	65
14.....	35	27.....	67,5
15.....	37,5	28.....	70
16.....	40	29.....	72,5
17.....	42,5	30.....	75
18.....	45	31.....	80
19.....	47,5	32.....	85
20.....	50	33.....	90
21.....	52,5	34.....	95
22.....	55	35 eller däröver	100

§ 13.

Pension enligt § 10 a) utgår med belopp, som utgör det enligt § 12 beräknade procenttal, dock minst 70 % av medeltalet av de högsta pen-

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

sionsunderlag, som varit för delägaren gällande under vart och ett av de senaste fem åren eller den kortare tid, han varit delägare i kassan. Dock skall pensionen utgå med hela detta medeltal, därest de förhållanden, som grundlagt rätten till pension, omöjliggöra för delägaren att vidare bidra till sin försörjning.

§ 14.

Pension enligt § 10 b) utgår med belopp, som utgör det enligt § 12 beräknade procenttal av medeltalet av de högsta pensionsunderlag, som varit för delägaren gällande under vart och ett av de senaste fem tjänståren. Dock skall pensionen utgå med minst 70 % av detta medeltal, därest de förhållanden, som grundlagt rätten till pension, omöjliggöra för delägaren att vidare bidra till sin försörjning.

§ 15.

Av delägares pension från kassan utgör den del, som svarar mot nedan angivna pensionsunderlag, *statspension*; återstoden utgör *avgiftspension*.

Pensionsunderlaget för statspension är:

a) för delägare, som i § 5 a) och b) sägs: $\frac{2}{3}$ av det för honom gällande pensionsunderlag;

b) för delägare, som i § 5 c) sägs: ett belopp, som med 200 kronor överstiger 1,000 gånger timlönen, dock högst 750 kronor.

§ 15.

Av delägares pension från kassan utgör den del, som svarar mot nedan angivna pensionsunderlag, *statspension*; återstoden utgör *avgiftspension*.

Pensionsunderlaget för statspension är:

a) för delägare, som i § 5 a) och b) sägs: $\frac{2}{3}$ av det för honom gällande pensionsunderlag;

b) för delägare, som i § 5 c) sägs: ett belopp, som med 200 kronor överstiger 1,000 gånger timlönen, dock högst 850 kronor.

§ 16.

1. Delägare, som utan att vara berättigad till pension enligt § 10 upphör att innehava med delaktighet i kassan förbunden tjänst, utträder ur kassan utom i de fall, varom i punkt 2 här nedan stadgas; och skola för beredande av pension jämlikt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring honom tillgodoräknas de av honom själv erlagda avgifterna. Även de av vattenfallsstyrelsen för honom erlagda pensionsavgifterna skola tillgodoräknas honom, om han

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

a) vid entledigandet räknar minst 10 tjänstår och entledigas annorlunda än efter egen ansökan och utan att avskedet föranletts därav att han gjort sig skyldig till fel eller försumlighet i tjänsten eller ådömts straff för grövre brott; eller

b) entledigats av anledning, som i § 10 b) sägs, innan han räknar 10 tjänstår.

Vid delägarens entledigande inbetalar kassan till pensionsstyrelsen kapitalvärdet av den pensionsrätt, som sålunda tillkommer honom.

2. Vad i punkt 1 stadgas gäller icke för delägare, som vid entledigandet innehar befattning såsom överingenjör, överingenjörsassistent, arbetschef eller avdelningsingenjör vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning och som entledigats annorlunda än efter egen ansökan och utan att avskedet föranletts därav att vederbörande gjort sig skyldig till fel eller försumlighet i tjänsten eller ådömts straff för grövre brott. Sådan delägare kvarstår även efter entledigandet i kassan och är vid den ålder, som i § 10 är bestämd för den av honom vid avskedet innehavda befattning, eller vid varaktig oförmåga till arbete berättigad till den pension, som efter försäkringsteknisk beräkning enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder motsvarar de för honom till kassan erlagda avgifterna. Pension på grund av varaktig oförmåga till arbete beviljas, när pensionsstyrelsen förklarar delägaren berättigad till pension enligt lagen om allmän pensionsförsäkring. Skulle delägaren, innan han kommit i åtnjutande av pension, erhålla antingen tjänst, som medför delaktighet i kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, eller ordinarie statstjänst, bestämmes dock hans pensionsrätt efter reglerna för denna tjänst, därvid bestämmelserna i punkt 1 skola tillämpas, med iakttagande att samtliga för honom till kassan erlagda avgifter tillgodoräknas honom.

§ 17.

Den pension, som må tillkomma pensionstagare i kassan på grund av inbetalning till pensionsstyrelsen jämlikt detta eller annat reglemente för kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, räknas såsom del av hans pension från kassan, och skall alltså sistnämnda pension minskas med det pensionsbelopp, som pensionstagaren sålunda äger utbekomma från pensionsförsäkringsfonden.

§ 18.

Rätt till pension enligt detta reglemente tillkommer ej den, som blivit för fel eller försumlighet skild från sin anställning vid statens

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

vattenfallsverk, och ej heller den, som vid avgång från anställningen icke är svensk medborgare.

§ 19.

Därest vid beräkning av pensionens belopp detta slutar å bräkdelen av kronor, skall den höjas till närmast högre krontal.

§ 20.

Pension sökes hos vattenfallsstyrelsen, som utfärdar pensionsbrev.

§ 21.

Pension utgår utom i fall, varom i § 16 sägs, från och med månaden näst efter den, under vilken anställningen vid statens vattenverksförvaltning upphör, till och med den månad, under vilken pensionsstagaren dör.

§ 22.

Har pensionstagare blivit dömd till förlust av medborgerligt förtroende eller till, i stället för avsättning, straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, skall han vid den tid, då nämnda beslut vinner laga kraft, anses hava förverkat sin statspension.

§ 22.

Statspension utgår ej för tid, under vilken pensionsberättigad undergår frihetsstraff, som ej understiger en månad, eller är intagen å tvångsarbetsanstalt. Har den pensionsberättigade anhöriga, vilka för sitt uppehälle äro beroende av honom, må dem medgivas rätt att under tiden uppbära pensionen.

§ 23.

Pension från kassan må, ändock att de för erhållande av pension föreskrivna villkor uppfyllts, icke förenas med lön eller pension för annan tjänst, som medför delaktighet i kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, eller för annan statstjänst förutom i de fall och under de inskränkningar, som här nedan stadgas, nämligen:

1) Om pension från kassan skall utgå för tid, under vilken delägaren åtnjuter lön för annan statstjänst, skall endast avgiftspension utgå.

2) Om pension från kassan skall utgå för tid, under vilken delägaren åtnjuter pension för annan statstjänst, skall

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

a) pensionen utgå utan hänsyn till den andra pensionen, om denna är lägre eller, om båda pensionerna äro lika, den i den andra pensionen ingående statspensionen är lägre,

b) endast avgiftspensionen utgå, om den andra pensionen är högre eller, om båda pensionerna äro lika, den i den andra pensionen ingående statspensionen är högre,

c) avgiftspensionen och halva statspensionen utgå, om både avgiftspension och statspension äro lika för båda tjänsterna.

Härvid skall pension för statstjänst, som icke medför delaktighet i kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, av Kungl. Maj:t fördelas i stats- och avgiftspension.

Vid tillämpning av dessa bestämmelser skall dock iakttagas följande:

3) Pensionen må icke i något fall utgå med lägre belopp, än att summan av pension och lön eller av de båda pensionerna blir lika med pensionens normala belopp.

4) Om enligt dessa bestämmelser summan av pension och lön eller av de båda pensionerna skulle understiga tre tusen kronor, må avdrag å pensionsbeloppet äga rum endast i den mån, som erfordras för att pensionen tillsammans med lönen eller den andra pensionen icke må överstiga tretusen kronor.

§ 24.

I den mån pensionskassans inkomster icke erfordras för löpande utgifter, anses de som lån till statens vattenfallsverk, som är skyldigt att därå gottgöra kassan ränta efter 3,8 %.

§ 25.

Vart femte år skall vattenfallsstyrelsen låta genom sakkunnig person undersöka kassans ställning. Visar ställningen överskott, lämnas detta till vattenfallsverket; visar den brist, täckes denna av vattenfallsverkets medel.

§ 26.

Vattenfallsstyrelsen äger meddela de närmare föreskrifter, som må erfordras vid tillämpningen av detta reglemente.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

§ 27.

Detta reglemente träder i kraft den 1 januari 1918.

I fråga om befattningshavare, antagen före nämnda dag, gälla i nedannämnda avseenden följande

Övergångsbestämmelser

för befattningshavare, som äro anställda i tjänst före den 1 januari 1918.

1) *Årsavgiften* för befattningshavare, som avses i § 5 a) och b), beräknas enligt bestämmelserna i § 7, om tjänstemannens ålder den 1 januari 1918 är mindre än 35 år. Är sådan befattningshavares ålder 35—39 år, höjes den enligt dessa bestämmelser beräknade årsavgiften med 1 % av pensionsunderlaget, och är åldern mer än 39 år, höjes årsavgiften med 2 % av pensionsunderlaget.

Grundavgiften för befattningshavare med dag- eller timavlöning beräknas efter den timlön, som tillkommer honom den 1 januari 1918, och utgör den mångfald av denna timlön, som angives i nedanstående tabell:

Befattningshavares ålder den 1/1 1918.	Mångfald.
Mindre än 30 år	7
30—34 år	8
35—39 år	9
mer än 39 år	10

2) Vid bestämmande av *tilläggsavgift* räknas endast tjänstår, som intjänats efter den 1 januari 1918.

3) Vid bestämmande av statspension räknas alla de tjänstår, delägaren intjänat såsom innehavare av befattning, som i § 5 sägs, eller motsvarande befattning hos Nya Trollhätte kanalbolag eller Södertälje kanal- och slussverksaktiebolag. Vid bestämmande av avgiftspension räknas endast tjänstår, som intjänats efter den 1 januari 1918, dock att avgiftspension för den, som vid sin pensionering uppnått den i § 10 c) stadgade levnadsålder eller räknar 35 tjänstår, icke må understiga den avgiftspension, som enligt § 12 motsvarar 10 tjänstår och medeltalet av den avlöning, efter vilken befattningshavarens avgift under de sista fem åren beräknats eller skolat beräknas, därest detta reglemente varit gällande.

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.**Bil. 3.***Förslag**

till

Reglemente**för telegrafverkets pensionskassa för pensionering av verkstads-, förråds- och linjearbetare.****§ 1.**

Telegrafverkets pensionskassa för pensionering av verkstads-, förråds- och linjearbetare har till ändamål att, på sätt i detta reglemente närmare angives, bereda pension åt nämnda befattningshavare.

§ 2.

Pensionskassan förvaltas av telegrafstyrelsen.

§ 3.

Skyldig att inträda såsom delägare i pensionskassan är med den begränsning, som i § 4 stadgas, befattningshavare, som, utan att bekläda ordinarie befattning vid telegrafverket eller annat statens verk eller inrättning, innehar fast anställning såsom verkstads-, förråds- eller linjearbetare vid telegrafverket.

§ 4.

Inträdet i pensionskassan räknas från och med den dag, då befattningshavare tillträtt sådan anställning, som i § 3 sägs, om han då fyllt 18 år, men eljest från och med den dag, då han uppnått nämnda ålder.

Befattningshavare, som vunnit inträde i pensionskassan, skall erhålla bevis om sitt delägarskap i densamma.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

§ 5.

Såsom underlag för bestämmande av pensionsbelopp (pensionsunderlag) skall tjäna ett belopp, som med 200 kronor överstiger 1,800 gånger timlönen, dock högst 750 kronor mer än 800 gånger timlönen.

Vid beräkning av pensionsunderlaget skall, där befattningshavaren har månads- eller dagavlöning, timlönen räknas utgöra $\frac{1}{250}$ av månadslönen, respektive $\frac{1}{10}$ av daglönen.

§ 5.

Såsom underlag för bestämmande av pensionsbelopp (pensionsunderlag) skall tjäna ett belopp, som med 200 kronor överstiger 1,800 gånger timlönen, dock högst 850 kronor mer än 800 gånger timlönen.

Vid beräkning av pensionsunderlaget skall, där befattningshavaren har månads- eller dagavlöning, timlönen räknas utgöra $\frac{1}{250}$ av månadslönen, respektive $\frac{1}{10}$ av daglönen.

§ 6.

Vid beräkning av avlöning enligt dessa bestämmelser skall hänsyn tagas endast till den vederbörande tilldelade månads-, dag- eller timlön jämte i förekommande fall bostadsförmån, denna förmåns värde uppskattat enligt de för den ordinarie personalen gällande grunder till värdet å billigaste ort; däremot medräknas icke dyrortstillägg.

För verkstadspersonal skall timlönen beräknas nedsatt i enlighet med av telegrafstyrelsen utfärdade närmare bestämmelser.

§ 7.

Delägare skall erlägga en månadsavgift, som, enligt vad nedan stadgas, motsvarar hans enligt §§ 5 och 6 beräknade timlön.

Månadsavgiften utgöres dels av *grundavgift*, motsvarande 7 gånger den timlön, delägaren har, när avgift första gången erlägges, dels av *tilläggsavgifter*, som motsvara erhållna avlöningsförhöjningar och beräknas enligt nedanstående tabell.

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

Antalet tjänstår, när avlöningsförhöjning erhålles.	I tilläggsavgift erlägges nedan angivna mångfald av erhållen avlöningsförhöjning per timme.
mindre än 5	8
5—9	12
10—14	17
15—19	25
20—24	35
25—29	45
mer än 29	60

För del av kalendermånad beräknas avgift såsom för hel månad.

§ 8.

Telegrafverket lämnar årligen det bidrag till pensioneringen, som tillsammans med delägarnas egna avgifter motsvarar delägarnas pensionsrätt.

§ 9.

Om delägars avlöning nedgår, skola dock avgifter och pensionsunderlag beräknas efter den förutvarande högre avlöningen.

Delägare fritages från erläggande av avgift för kalendermånad, under vilken han 15 dagar eller däröver på grund av sjukdom eller för fullgörande av värnplikt varit hindrad att tjänstgöra.

§ 10.

Rätt till pension inträder:

a) då delägare till följd av olycksfall i tjänsten eller eljest till följd av sjukdom, vilken han genom tjänstutövning ådragit sig, av telegrafstyrelsen prövas icke vidare kunna behörigen sköta sin befattning och ej heller anses kunna lämpligen förflyttas till annan befattning samt fördenskull entledigas;

b) då delägare, som räknar minst 10 tjänstår, antingen till följd av kroppsskada eller sjukdom i andra fall än under a) sägs eller ock till följd av väsentligen minskad arbetsförmåga av telegrafstyrelsen prövas icke vidare kunna behörigen sköta sin befattning och ej heller anses kunna lämpligen förflyttas till annan befattning samt fördenskull entledigas;

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

skolande för rätt till pension enligt a) eller b) oförmågan att vidare sköta befattningen vara styrkt med i behörig ordning av legitimerad läkare utfärdat intyg;

c) då delägare vid avgång från sådan befattning vid telegrafverket, vilken i detta reglemente avses, uppnått den här nedan stadgade levnadsålder, under förutsättning tillika att delägaren vid uppnåendet av nämnda levnadsålder räknar minst tio tjänstår.

Nämnda levnadsålder utgör för män 65 år och för kvinnor 60 år.

§ 11.

1. Vid tjänstårsberäkning må befattningshavaren tillgodoräknas endast den tid, under vilken han efter uppnåendet av 18 års ålder verkligen tjänstgjort, därvid avdrag dock ej må ske för den tid, varunder befattningshavaren på grund av sjukdom eller för fullgörande av värnplikt varit hindrad att tjänstgöra eller åtnjutit tjänstledighet med bibehållande av full avlöning eller för fullgörande av offentligt uppdrag eller för resa, som med vederbörligt tillstånd företagits för egen utbildning.

Avdrag enligt förestående punkt göres endast för hel ledighetsdag.

2. Befattningshavare, som tidigare tillhört pensionskassan och efter utträde därur åter inträtt såsom delägare i densamma eller som före sitt inträde i kassan innehåft ordinarie statstjänst eller tjänst, som medför delaktighet i annan kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, äger räkna de tjänstår han sålunda intjänat, under förutsättning, att han ej blivit för fel eller försumlighet skild från sin befattning, telegrafstyrelsen dock obetaget att, där särskilda förhållanden provas därtill föranleda, medgiva rätt till tjänstårsberäkning även för anställning, från vilken delägare blivit av dylik anledning skild.

3. I fråga om pension för den, som vid avgång från tjänst, med vilken följer delaktighet i kassan, erhållit pension för annan sådan tjänst som i punkt 2 sägs, må tjänstår, som beräknats för bestämmande av den pension, ej ånyo beräknas såsom tjänstår, där det icke på grund av annan tjänstgöring än den, på vilken den förra tjänstårsberäkningen grundats, må såsom tjänstår beräknas.

§ 12.

Pension enligt § 10 c) utgår med belopp, som är lika med nedan angivna % av medeltalet av de högsta pensionsunderlag, som varit för delägaren gällande under vart och ett av de fem sista tjänståren.

Kungl. Maj:ts förslag.

Antal tjänstår.	Procent.
10.....	25
11.....	27,5
12.....	30
13.....	32,5
14.....	35
15.....	37,5
16.....	40
17.....	42,5
18.....	45
19.....	47,5
20.....	50
21.....	52,5
22.....	55

Utskottets förslag.

Antal tjänstår.	Procent.
23.....	57,5
24.....	60
25.....	62,5
26.....	65
27.....	67,5
28.....	70
29.....	72,5
30.....	75
31.....	80
32.....	85
33.....	90
34.....	95
35 eller däröver	100

§ 13.

Pension enligt § 10 a) utgår med belopp, som utgör det enligt § 12 beräknade procenttal, dock minst 70 % av medeltalet av de högsta pensionsunderlag, som varit för delägaren gällande under vart och ett av de senaste fem åren eller den kortare tid, han varit delägare i kassan. Dock skall pensionen utgå med hela detta medeltal, därest de förhållanden, som grundlagt rätten till pension, omöjliggöra för delägaren att vidare bidra till sin försörjning.

§ 14.

Pension enligt § 10 b) utgår med belopp, som utgör det enligt § 12 beräknade procenttal av medeltalet av de högsta pensionsunderlag, som varit för delägaren gällande under vart och ett av de senaste fem tjänståren. Dock skall pensionen utgå med minst 70 % av detta medeltal, därest de förhållanden, som grundlagt rätten till pension, omöjliggöra för delägaren att vidare bidra till sin försörjning.

§ 15.

Av delägares pension från kassan utgör den del, som svarar mot nedan angivna pensionsunder-

§ 15.

Av delägares pension från kassan utgör den del, som svarar mot nedan angivna pensionsunder-

Kungl. Majt:s förslag.

lag, *statspension*; återstoden utgör *avgiftspension*.

Pensionsunderlaget för *statspension* är ett belopp, som med 200 kronor överstiger 1,000 gånger timlönen, dock högst 750 kronor.

Utskottets förslag.

lag, *statspension*; återstoden utgör *avgiftspension*.

Pensionsunderlaget för *statspension* är ett belopp, som med 200 kronor överstiger 1,000 gånger timlönen, dock högst 850 kronor.

§ 16.

Delägare, som utan att vara berättigad till pension enligt § 10 upphör att innehava med delaktighet i kassan förbunden tjänst, utträder ur kassan; och skola för beredande av pension jämlikt lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring honom tillgodoräknas de av honom själv erlagda avgifterna. Även de av telegrafstyrelsen för honom erlagda pensionsavgifterna skola tillgodoräknas honom, om han

a) vid entledigandet räknar minst 10 tjänstår och entledigas annorlunda än efter egen ansökan och utan att avskedet föranletts därav att han gjort sig skyldig till fel eller försumlighet i tjänsten eller ådömts straff för grövre brott; eller

b) entledigats av anledning, som i § 10 b) sägs, innan han räknar 10 tjänstår.

Vid delägarens entledigande inbetalar kassan till pensionsstyrelsen kapitalvärdet av den pensionsrätt, som sålunda tillkommer honom.

§ 17.

Den pension, som må tillkomma pensionstagare i kassan på grund av inbetalning till pensionsstyrelsen jämlikt detta eller annat reglemente för kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, räknas såsom del av hans pension från kassan, och skall alltså sistnämnda pension minskas med det pensionsbelopp, som pensionstagaren sålunda äger utbekomma från pensionsförsäkringsfonden.

§ 18.

Rätt till pension enligt detta reglemente tillkommer ej den, som blivit för fel eller försumlighet skild från sin anställning vid telegrafverket, och ej heller den, som vid avgång från anställningen icke är svensk medborgare.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

§ 19.

Därest vid beräkning av pensionens belopp detta slutar å bråkdel av kronor, skall den höjas till närmast högre krontal.

§ 20.

Pension sökes hos telegrafstyrelsen, som utfärdar pensionsbrev.

§ 21.

Pension utgår utom i fall, varom i § 16 sägs, från och med månaden näst efter den, under vilken anställningen vid telegrafverket upphör, till och med den månad, under vilken pensionstagaren dör.

§ 22.

Har pensionstagare blivit dömd till förlust av medborgerligt förtroende eller till, i stället för avsättning, straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, skall han vid den tid, då nämnda beslut vinner laga kraft, anses hava förverkat sin statspension.

§ 22.

Statspension utgår ej för tid, under vilken pensionsberättigad undergår frihetsstraff, som ej understiger en månad, eller är intagen å tvångsarbetsanstalt. Har den pensionsberättigade anhöriga, vilka för sitt uppehälle äro beroende av honom, må dem medgivas rätt att under tiden uppbära pensionen.

§ 23.

Pension från kassan må, ändock att de för erhållande av pension föreskrivna villkor uppfyllts, icke förenas med lön eller pension för annan tjänst, som medför delaktighet i kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, eller för annan statstjänst förutom i de fall och under de inskränkningar, som här nedan stadgas, nämligen:

1) Om pension från kassan skall utgå för tid, under vilken delägaren åtnjuter lön för annan statstjänst, skall endast avgiftspension utgå.

2) Om pension från kassan skall utgå för tid, under vilken delägaren åtnjuter pension för annan statstjänst, skall

a) pensionen utgå utan hänsyn till den andra pensionen, om denna är lägre eller, om båda pensionerna äro lika, den i den andra pensionen ingående statspensionen är lägre,

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

b) endast avgiftspensionen utgå, om den andra pensionen är högre eller, om båda pensionerna äro lika, den i den andra pensionen ingående statspensionen är högre,

c) avgiftspensionen och halva statspensionen utgå, om både avgiftspension och statspension äro lika för båda tjänsterna.

Härvid skall pension för statstjänst, som icke medför delaktighet i kassa för pensionering av i statens tjänst anställd icke ordinarie personal, av Kungl. Maj:t fördelas i stats- och avgiftspension.

Vid tillämpning av dessa bestämmelser skall dock iakttagas följande:

3) Pensionen må icke i något fall utgå med lägre belopp, än att summan av pension och lön eller av de båda pensionerna blir lika med pensionens normala belopp.

4) Om enligt dessa bestämmelser summan av pension och lön eller av de båda pensionerna skulle understiga tre tusen kronor, må avdrag å pensionsbeloppet äga rum endast i den mån, som erfordras för att pensionen tillsammans med lönen eller den andra pensionen icke må överstiga tretusen kronor.

§ 24.

I den mån pensionskassans inkomster icke erfordras för löpande utgifter, anses de som lån till telegrafverket, som är skyldigt att därå gottgöra kassan ränta efter 3,8 %.

§ 25.

Vart femte år skall telegrafstyrelsen låta genom sakkunnig person undersöka kassans ställning. Visar ställningen överskott, lämnas detta till telegrafverket; visar den brist, täckes denna av telegrafverkets medel.

§ 26.

Telegrafstyrelsen äger meddela de närmare föreskrifter, som må erfordras vid tillämpningen av detta reglemente.

§ 27.

Detta reglemente träder i kraft den 1 januari 1918.

I fråga om befattningshavare, antagen före nämnda dag, gälla i nedannämnda avseenden följande

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

Övergångsbestämmelser

för befattningshavare, som äro anställda i tjänst före den 1 januari 1918.

1) *Grundavgiften* för befattningshavare med dag- eller timavlönning beräknas efter den timlön, som tillkommer honom den 1 januari 1918, och utgör den mångfald av denna timlön, som anges i nedanstående tabell:

Befattningshavares ålder den 1/1 1918.	Mångfald.
Mindre än 30 år	7
30—34 år	8
35—39 »	9
mer än 39 år	10

2) Vid bestämmande av *tilläggsavgift* räknas endast tjänstår, som intjänats efter den 1 januari 1918.

3) Vid bestämmande av statspension räknas alla de tjänstår, delägaren intjänat såsom innehavare av befattning, som i § 5 sägs. Vid bestämmande av avgiftspension räknas endast tjänstår, som intjänats efter den 1 januari 1918, dock att avgiftspension för den, som vid sin pensionering uppnått den i § 10 c) stadgade levnadsålder eller räknar 35 tjänstår, icke må understiga den avgiftspension, som enligt § 12 motsvarar 10 tjänstår och medeltalet av den avlöning, efter vilken befattningshavarens avgift under de sista fem åren beräknats eller skolat beräknas, därest detta reglemente varit gällande.